



Pogled na razvojne možnosti do l. 1990

Srednjeročno plansko obdobje 1981 do 1985 se izteka v zaostrenih gospodarskih pogojih zato marsičesa ne bo možno izpolniti tako kot je bilo dogovorjeno oziroma predvideno. Zunanja zadolženost in domača nakopičena gospodarska neskladja v Jugoslaviji bodo nedvomno pogojevale možnosti razvoja tudi v obdobju 1986 do 1990. Bolj kot doslej se bo zato potrebno opirati na lastne sile in s sproščanjem notranjih rezerv zagotoviti SOZD ISKRA stabilen in dinamičen razvoj tudi v bodoče.

V letu 1986 se pričinja novo srednjeročno plansko obdobje do leta 1990, ki bo v mnogih ozirih pomenilo ključno plansko obdobje v dolgoročnem procesu sanacije jugoslovanskega gospodarstva. Aktivnosti za pripravo planov v posameznih družbenopolitičnih skupnostih so že v polnem teku in lahko tako le ugotavljamo, da v Iskri namenjamo iz docela nerazumljivih razlogov za samoupravno sprejetim rokovnikom že več kot mesec dni.

Da bi vzpodbudili razmišljanja tako poslovalnih kot tudi samoupravnih struktur na razvojne naloge, ki nas do leta 1990 čakajo, smatramo za primerno, da poizkušamo opredeliti nekatere globalne poglede na možnosti bodočega razvoja SOZD Iskra. Pomemben planski dokument je Samoupravni sporazum o temeljnih planih SOZD Iskra za srednjeročno obdobje 1986-1990, ki ima nalogo, da za petletno obdobje operacionalizira skupno dogovorjene naloge in dejavnosti, ki izhajajo iz Samoupravnega sporazuma o združevanju SOZD Iskra. Za to pa so potrebni nekateri kazalci razvoja na osnovi katerih bi razmišljali o obsegu in finansiranju posameznih skupnih dejavnosti oziroma projektov.

Zadnji dve leti smo v Jugoslaviji močno angažirani na izvajanju tako imenovane prve faze gospodarske stabilizacije, ki naj bi vzpostavila nekoliko trdnjše ekonomske mehanizme, s katerimi bi naj zagotovili predvsem realnejšo in zdravo rast celotnega gospodarstva. Ker je že sprejeta vrsta zakonov in uredb, nekatere pa še pričakujemo v letu 1985, smo bili prisiljeni izdelati projekcijo bodočega razvoja le po

sedaj znanih predpisih. Izvajanje nekaterih novih predpisov kot so zakon o obratnih sredstvih, celotnem prihodku, pokrivanju tečajnih razlik itd. bodo v marsičem spremenili posamezne kvantifikacije nekaterih parametrov, vendar je to v bistvu le prerazporejanje dohodka in ne bi smelo motiti naša razmišljanja do leta 1990.

Če ocenjujemo petnajstletno razvojno obdobje od 1971 do 1985, ki ga je prehodila Iskra, ugotavljamo, da so bili osnovno vodilo trije smotri razvoja in to zagotavljanje dinamične proizvodnje, intenzivno vključevanje v mednarodno delitev dela in zagotavljanje akumulativnosti poslovanja.

Tako je proizvodnja spremljana na osnovi stalnih cen v obdobju 1971-1975 rastle s povprečno letno stopnjo 19% v obdobju 1976-1980 s stopnjo 16,3% in v obdobju 1981-1985 s stopnjo 19,9%. Če bi proizvodnjo merili po metodologiji Zavoda za statistiko so dosežene rasti sicer razpolovljene vendar istočasno še vedno vsaj dvakrat večje, kot jih je v posameznem obdobju dosegla jugoslovanska industrija. Ker je Iskra kmalu prerasla okvire jugoslovanskega tifa se je intenzivno vključila v izvoz, pri čemer je seveda morala doseči svetovno kvaliteto in tehnološko sprejemljivost. V obdobju 1971 do 1975 je v skupnem znesku izvozila za 179,5 mio dolarjev in istočasno tudi uvozila za skoraj enako, to je 178,8 mio dolarjev.

Tako je že pred petnajstimi leti izravnala svojo izvozno uvozno bilanco, ki jo je nato iz petletke v

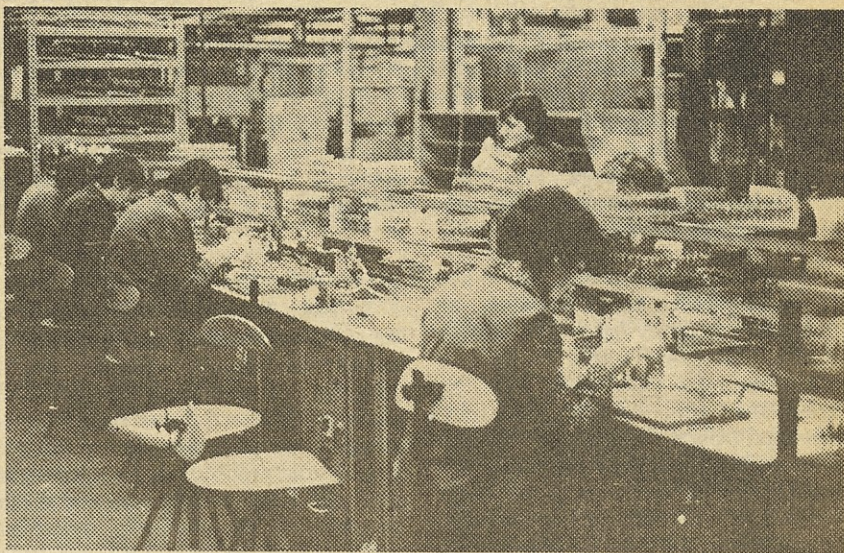
petletko izboljševala. Naslednje obdobje od 1976 do 1980 je prineslo že 515 mio dolarjev izvoza ob le 423,8 mio dolarjev uvoza. Pol milijarde dolarjev izvoza je bila tudi planska obveza tistega obdobja. V srednjeročnem obdobju, ki se izteka, smo pričeli zastoj v izvozni ekspanziji saj plana ne bo možno izpolniti kaj več kot 80% če pri tem tudi upoštevamo nastala medvalutna razmerja. Pričakujemo, da bomo v obdobju 1981-1985 izvozili za skoraj milijardo dolarjev izdelkov ob malo več kot polmilijardnem uvozu. Kljub temu so rezultati v primerjavi s jugoslovanskim povprečjem dobri, saj smo v petih letih izvoz vendarle podvojili, uvoz pa povečali le za pičlih 100 mio dolarjev.

Iskra v preteklem petnajstletnem obdobju tudi ni imela večjih težav na področju ustvarjanja in delitve dohodka. V obdobju 1971-1975 in 1976-1980 je delež akumulacije v celotnem prihodku v povprečju znašal nekaj več kot 3% in to predvsem zaradi močno odprtih cenovnih škarij v škodo elektroindustrije. V teh obdobjih so namreč cene elektroindustrije rastle le z nekaj več kot 8%, dočim je povečanje cen industrije znašalo celo 20% in 14%. V prvi polovici obdobja 1981-1985 so se razmere na področju akumulacije nekoliko popravile v korist Iskre, vendar v zadnjih dveh letih ponovno hitreje rastejo stroški kot pa celotni prihodek. V povprečju bomo v obdobju 1981-1985 vendarle povečali delež akumulacije v celotnem prihodku na 5% pri čemer pa bo leto 1985 dokaj skromno s 3,6%.

Večje izgube se pojavljajo le v zadnjih dveh letih obdobja 1981-1985 in s svojo dimenzijo skoraj polovico akumulacije vendarle nekoliko negativno vplivajo na startne pozicije za plansko obdobje do leta 1990.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Trideset let Tovarne žarnic



Osemnajst milijonov žarnic letno.

Visok delovni jubilej, 30-letnico obstoja in delovanja slavi 350-članski kolektiv tovarne žarnic Ljubljana, temeljne organizacije novogoriške Iskre — Avtoelektrike. Praznovanje 30-letnice obstoja tovarne bo v soboto, 15. decembra, prepleteno pa bo z velikimi delovnimi uspehi, saj gre v izvoz več kot polovica njihovih raznovrstnih avtomobilskih žarnic, le-teh pa naredijo kar 18 milijonov na leto.

Seveda bomo o poteku praznovanja jubileja, kjer bodo podelili tudi priznanja jubilarantom, ki so v tovarni že 30, 20 in 10 let, še poročali, ob

(Nadaljevanje na 2. strani)



Dušan Bivic.

OSEBNA IZKAZNICA

Ime: ISKRA — Avtoelektrika n.sol.o. Nova Gorica;
TOZD — Tovarna žarnic n.sub.o. Ljubljana
Rojstvo: Pred tridesetimi leti
Starši: IEV Ljubljana
Danes zaposlenih: 350
Letna proizvodnja: 18 milijonov avtomobilskih žarnic
Celotni prihodek: 850 milijonov dinarjev
Izvoz: Več kot polovica vse proizvodnje
Dohodek na zaposlenega: En milijon dinarjev
Lokacija: Stegne 15 c, Ljubljana



Delovni utrinek iz tovarne žarnic.

OB PRAZNOVANJU DESETE OBLETNICE USTANOVITVE INVEST SERVISA

Razpet med dolžnostmi in ljubiteljstvom

Deset let je kratko časovno obdobje, vendar je lahko zelo pomembno, če je podprto z otipljivimi dosežki dela. Invest servis to lahko dokaže s svojo dobro organizirano dejavnostjo vzdrževanja in inženiringa, ki odseva v velikem napredku vzdrževanja in inženiringa, ki odseva v velikem napredku vzdrževanja objektov in infrastrukture ljubljanskega bazena zadnjih deset let. Brez nje bi bili proizvodnja in vse tisto, kar sodi zraven, zelo osiromašeni in verjetno precej manj učinkoviti.

Neustavljiv vztrajnik pri tem Iskrinem pogonskem kolesju je Marjan Dvoraček. Že nad 30 let. Skraja je deloval v Prodajno servisni organizaciji, nato Iskra Commerce in sedaj vodi Iskra Invest servis.

Z njim je stekel tale, popolnoma nepripravljen pogovor.

Kot vodilni delavec ste imeli vpogled v delovanje Iskre že skoraj od začetka, ko so bile posamezne organizacije še — gledano z današnjimi merili — velike obrtne delavnice. Kako je potekala zgodovina Iskre pred ustanovitvijo Invest servisa in kakšni razlogi so narekovali njegovo ustanovitev?

Če sežem nazaj v »železno dobo« Iskre, je bila velika integracija oziroma priključevanje h kranjski Iskri, takratnih tovarn IEV, Telekomunikacij in TELE leta 1961 prvi pogumni korak elektroindustrije k napredku proizvodnje z istim ali

podobnim konceptom intenzivnega gospodarjenja. Drug korak je bil možen šele precej let kasneje, ko se je združena Iskra otresla delovnih organizacij, ki niso sodile v njene proizvodne okvire, npr. EMO Celje itd., hkrati pa je še sama uresničila že dolgo odlagano specializacijo z delitvijo na zaokrožene proizvodne panoge, panožne industrije.

To so bile že težke gospodarske razmere z globokimi notranjimi spremembami in konec dobe tako imenovane skupne vreče.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Od dejavnosti do TOZD Obmejno gospodarsko sodelovanje

V Iskri Commerce poteka te dni postopek za ustanovitev nove temeljne organizacije — TOZD Obmejno gospodarsko sodelovanje. Naloge novega kolektiva bodo predvsem v opravljanju obmejne blagovne menjave, skrbi za višje oblike obmejnega gospodarskega sodelovanja, sejemske kompenzacijske posle in morebitne posle v predvideni prosti industrijski coni. Sedež temeljne organizacije bo v Novi Gorici.

»Pocenitev in odpravljanje določenih posrednikov v Iskrinem trženju je bil eden izmed najbolj tehtnih namenov in ciljev pri ustanavljanju nove TOZD, ki bo skrbela za Iskrino obmejno gospodarsko sodelovanje,« poudarja Aleksander Čerče, ki je pred nekaj tremi leti prevzel vodstvo dejavnosti obmejnega gospodarskega sodelovanja v okviru zunanje-trgovinske temeljne organizacije v Iskri Commerce, v sedanjem postopku ustanavljanja nove TOZD pa je v.d. s posebnimi pooblastili. »Ustanovitev nove temeljne organizacije je povsem razumljiva tudi zato, saj je Iskra kot ena prvih začela odpirati na obmejnem območju nova delovna mesta, tam ima tudi več tovarn, ena izmed delovnih organizacij ima celo sedež na obmejnem območju, že vrsto let pa Iskra skrbi tudi za višje oblike obmejnega sodelovanja. Vse to so tudi kriteriji, ki opravičujejo našo odločitev.«



Aleksander Čerče.

V obmejni menjavi z Italijo je Iskra kljub nekaterim omejitvam dosegla lani prek 6 milijonov dolarjev izvoza in okoli 5 milijonov dolarjev uvoza. Ob letošnjem strožjem režimu je do vključno oktobra znašal izvoz 4,5 milijone dolarjev in 3,6 milijonov dolarjev uvoza. V Iskri Commerce menijo, da bo letošnja obmejna blagovna menjava z Italijo na približno enaki ravni kot lani. Menjava z Avstrijo preko kompenzacijskih poslov se giblje v višini približno 10 milijonov šilingov v obe smeri.

Postopek za ustanovitev nove temeljne organizacije se je, lahko bi rekli, začel že z ustanovitvijo same dejavnosti pred nekaj tremi leti, uradno pa je startal 15. novembra z

uspešnim referendumom, na katerem so se odločili za ustanovitev nove TOZD; po enomesečnem predpisanim roku pa se nobena od temeljnih organizacij v IC ni pritožila oz. temu nasprotovala. Še letos, točneje 26. decembra bo ponovno referendum, na katerem bodo delavke in delavci nove TOZD sprejemali samoupravna akta — statut in sporazum o združevanju dela in sredstev. O rezultatih referenduma bodo nato razpravljali na zboru delavcev, takrat pa bodo imenovali tudi v.d. direktorja TOZD Obmejno gospodarsko sodelovanje.

»Nova TOZD naj bi začela delovati v prihodnjem letu,« poudarja Aleksander Čerče, »vendar bo marsikaj odvisno od zakona oz. odloka, ki bo reguliral odnose v blagovni menjavi s tujino. Pričakujem, da ga bo Zvezna skupščina sprejela še letos. Menim, da bo Iskra za to svojo dejavnost dobila podporo, saj je v ekonomskih odnosih s tujino tretirana kot poseben sistem.«

V novi temeljni organizaciji, njen sedež bo v Novi Gorici, bo sprva skupno 15 zaposlenih. Vsekakor velja poudariti, da so bodočemu kolektivu dane velike možnosti, in sicer ne samo v obmejnem gospodarskem sodelovanju z Italijo, pač pa tudi v povezovanju z drugimi obmejnimi območji v Jugoslaviji — z Grčijo, Bolgarijo, Romunijo, Madžarsko in v bodočnosti morda tudi z Avstrijo.

Lado Drobež

Zaustaviti negativna gibanja

Reševanje sedanega, nič dobrega obetajočega gospodarskega položaja Široke potrošnje, bo moralo hkrati potekati na dveh frontah: s kratkoročnimi ukrepi bo treba nemudoma zavezati drsenje navzdol, hkrati pa s temeljitimi sanacijskimi (ali reorganizacijskimi) ukrepi utreti pot v gospodarsko trdnjšo bodočnost. To je eno od poveljnih stališč delegatov, kiso na seji delavskega sveta Široke potrošnje v Škofji Loki 6. decembra obravnavali analizo rezultatov poslovanja svoje DO v prvih devetih mesecih letošnjega leta.

V delovni organizaciji, ki je kot celota v devetih mesecih pridelala 388 milijonov dinarjev izgube, bo seveda neizogibno spreminjanje naved, ki so temu rezultatu botrovali. Tako je, npr., osnovno stališče koordinacijskega odbora sindikata Široke potrošnje, ki je delegatom sicer predlagal, naj poročilo o poslovanju sprejmejo. Toda: s ponovnim poudarkom, da je treba nemudoma pričeti izvajati sklop aktivnosti, ki jih je moč z eno besedo označiti s sanacijo delovne organizacije kot celote. To pomeni, da bo treba projekt mariborske VEKS, ki je vzela pod drobnogled sedanjo organiziranost Široke potrošnje, kar najhitreje in najširše obravnavati, saj bodo morale ugotoviti te analize postati temelj »nove« Široke potrošnje. To pa, kot kažejo prva »neuradna« stališča, zaradi križajočih se mnenj nikakor ne bo preprosto delo.

Kakorkoli že, delegati so poročilo o poslovanju v prvih treh letošnjih kvartalih sprejeli, toda obenem tudi izrazili vrsto kritičnih opozoril: s kratkoročnimi ukrepi zaustaviti naraščanje izgube (ki bo po sedanjih izglelih konec leta očitno večja kot kadarkoli prej); izdelati programske smernice za razvoj DO v dolgoročnem obdobju in na ta način presekati današnjo prakso sestavljanja programov iz pretežno kratkoročnih posegov; temeljito pregledati lastno obnašanje pri opravljanju izvoznih poslov, saj doseženi izvoz ne dosega lastnih potreb; pospešiti obračanje dinarja, zmanjšati likvidnostne probleme in dolgoročno zagotoviti večji delež lastnih obratnih sredstev,

saj obteži odjedo preveč dohodka.

In kako bo s pokrivanjem izgube delovne organizacije po zaključnem računu za letošnje leto? Za zdaj o natančni konstrukciji še ni moč poročati, ker so delegati na seji zavrnili glasovanje o predloženem načinu pokrivanja izgub; zadevo bo treba še uskladiti z delavskimi sveti temeljnih organizacij, ki pa bodo morali z odločitvami pohiteti. O njihovih sklepih bomo seveda pravočasno poročali.

Direktor sežanske temeljne organizacije Elektroakustika Gvido Colja in predsednik začasnega kolegijskega poslovnega organa TOZD TGA Rateče Branko Mesec sta delegatom poročala o ukrepih za izboljšanje stanja v teh temeljnih organizacijah.

TOZD ELEKTROAKUSTIKA, SEŽANA

Osnovni cilj ukrepov v sežanski Elektroakustiki za letošnje leto je bilo zagotoviti tekoče materialno-financijske tokove in temu ustrezno spremeniti notranjo organiziranost temeljne organizacije. Danes ugotavljajo, da so v temeljni organizaciji storili vse, kar je bilo v njihovih močeh, in izčrpali vse notranje rezerve.

Vendar pa organiziranost delovne organizacije ne dopušča izvedbe vseh predvidenih ukrepov. Vseeno pa danes ugotavljajo, da so se organizirali tako, da so izčrpali vse notranje rezerve; zaradi močno motenih blagovnih tokov oktobra in novembra so v decembru uvedli 12-urni

IMENOVANJE

Zaradi novih zadolžitvev direktorja področja za organizacijo in AOP Široke potrošnje Branka Mesca v začasnem kolegijem poslovnem organu TOZD TGA Rateče je bil za v.d. direktorja tega področja imenovan Lojze Luskovec.

delovnik, v proizvodnji pomagajo tudi režijski delavci, tako da bi dosegli konec leta kar najboljši možen rezultat. Vsega pa kljub naporom ne bo možno nadoknaditi, zato predvidevajo, da bo ob doseženih 1,07 milijarde dinarjev celotnega prihodka konec leta 10 do 20 milijonov dinarjev izgube.

TOZD TGA, RETEČE

Začasni kolegijski poslovni organ, ki je v Retečah nasledil individualnega, ima nalogo, da do konca leta uresniči sanacijski program TOZD. Konec letošnjega septembra, ko je z delom pričel petčlanski poslovni organ, je imela TOZD TGA 244,9 milijonov dinarjev izgube, zaposlenih je bilo (vključno z obratom v Azanji) 480 delavcev, kiso prejemale poprečno 18.542 dinarjev osebnega dohodka. Ob tem času je bilo v tozdu tudi za 411 milijonov dinarjev blaga v zalogah.

Novo vodstvo je sprejelo vrsto ukrepov, ki naj bi pomagali zaustaviti naraščanje izgube iz tekočega poslovanja in so seveda sestavni del sanacijskega programa. Najprej so se lotili zmanjševanja zalog, ki so najbolj bremenile poslovanje (z najetimi sredstvi!). Bistveno so pospešili proizvodni ritem, tako da so že novembra določili glede na poprečje prejšnjih mesecev kar podvojen proizvodni obseg. Za izvedbo tega načrta pa je bilo po obstoječi organiziranosti v TOZD 60 ljudi premalo; z redukcijo režijskih služb za 32 delavcev, ki so jih za stalno premestili

(Nadaljevanje na 3. strani)

Razpet med dolžnostmi in ljubiteljstvom

(Nadaljevanje s 1. strani)

No, v tem trenutku je bilo na dlani, da brez močne koncentracije komercialnih funkcij ne bo napredka pri tržnem gospodarstvu z dolgoročnim ciljem povečanja izvoza.

Ponujeno priložnost smo zgrabili in prevzeli betonski skelet stolpnice. Skraja smo jo namenili samo Commerceu in službam sozda, z reorganizacijo IC pa so nekatere njene dejavnosti komercialnega značaja prevzele proizvodne organizacije.

Za tako veliko in moderno grajeno stolpnico je bilo seveda potrebno vzdrževanje, skratka infrastruktura, čeprav celoten zazidalni načrt takrat še ni bil uresničen, kot se spominjamo.

Res je, sprva smo poskušali, da bi obveznosti vzdrževanja prenesli na splošni sektor IC, toda ker je tudi ta sektor preživljal organizacijske spremembe v okleščeni IC, to ni bilo pravo mesto.

Kako pa je potem nastal Invest servis?

Z združitvijo treh skupnosti, oz. dejavnosti, ki so se ukvarjale z infrastrukturnimi deli: s sozdo kapitalno izgradnjo, splošnim sektorjem Iskra Commerce in delovno skupnostjo poslovnih stavb, Iskre. Integracija je bila potrebna predvsem zaradi varčevanja in združevanja sredstev. Tako so se delavci delovne skupnosti poslovnih stavb na zboru v jeseni leta 1974 odločili, da postanejo Iskra Invest servis, delovna organizacija skupnega pomena v okviru SOZD Iskra.

Odločitev kolektiva tega dne torej velja za začetek IISE.

Pravzaprav da! Vendar odločitev kolektiva in soglasja ustanoviteljev niso zadostovali za registracijo DO. Ko smo sestavili program dela, izdelali vse samoupravne akte, zbrali dokumente in jih poslali pristojnim organom, je bila šele registrirana naša IISE kot organizacija v ustanavljanju.

Koliko delavcev je bilo tisti hip zaposlenih v IISE?

Približno 170 in že takrat smo pri sestavi programov zasnovali delitev organizacije na tri sektorje: tehnično upravljanje in vzdrževanje, inženiring za investicije (preostali del kapitalne izgradnje nekdanjega ZP Iskra) in sektor storitev, ki je združeval vse druge dejavnosti projektivno prodajnega centra stolpnice, kot so bile zamišljene v prvotnem projektu.

V desetih letih ste zelo napredovali, to vam nesporno priznavajo vse proizvodne organizacije, ki imajo posredni vpogled v dejavnost, oz. so deležne vpletanja dela kolektiva IISE.

Poglejte! Začeli smo s 170 delavci, sedaj pa jih zaposlujejo dobrih 400 pri silno večjem obsegu dela. Prvo leto smo ustvarili približno 60 milijonov dinarjev dohodka, letos pa bo seštevek že narasel na 910 milijonov. Res, da je treba upoštevati razvrednotenje dinarja, oz. višje cene, toda porast storilnosti je veliko večji v primerjavi s porastom zaposlenih. V teh številkah se zrcali veliko prizadevanje slehernega našega zaposlenega.

In kako jutri?

V programu SOZD je Iskra Invest servis v celoti vključen v ekonomske tokove Iskre, od tod tudi njegova perspektiva, zajeta v srednjeročnem načrtu 1985-1990. V sedanjem srednjeročnem načrtu je IISE poskušala spremeniti svojo strukturo iz pretežno vzdrževalne dejavnosti v inženiring. Z zadnjimi deli je dokazala, da je strokovno usposobljena za nove



Marjan Dvoraček.

naloge, npr. ureditev energetike pri infrastrukturi v Stegnah.

Z veliko odgovornostjo se torej vključujete v naslednji srednjeročni načrt, kjer je vaš poglavitni prispevek v inženiringu, kajne?

Da, področje inženiringa in prostorskega urejanja. Nov industrijski kompleks Iskre v Stanežicah ponuja zidavo novih tovarnih in infrastrukturnih zmogljivosti, kot so velika skladišča itd. Te zmogljivosti bodo lahko koristile tudi še leta 2000.

Načrti so zelo mikavni in spričo zavzetosti in prizadevnosti kolektiva uresničljivi, škoda pa je, da je dejavnost Invest servisa omejena na ljubljanski bazen.

Ob desetletnici lahko s ponosom ugotovimo, da smo zadostili vsem potrebam Iskre, toda žal le na ljubljanskem področju. Radi bi dokazali, da bi se z isto zavzetostjo lotili tudi drugih podobnih nalog na dolenskem, gorenjskem in primorskem območju, ki so sedaj glede neenotne politike in tudi razdrobljenosti zapostavljene. Tako bi z veseljem prispevali svoj strokovni delež v prid celotne Iskre.

Nekoliko drugačno vprašanje se mi je utnilo ob dejstvu, da ste že več kot 30 let v Iskri, pretežno na vodstvenih mestih. Odkod vaša tolikšna dinamizem, zavzetost, neumorno prizadevanje in priljubljenost pri kolektiv?

Ne vem, delam rad, brez tega bi težko živel. Kot direktor imam že od nekdaj stroga načela, ki jih upoštevam ne glede na razpoloženje. Strog sem do sebe pa tudi do drugih, vendar vedno human. Kdor je v stiski, vedno najdem čas zanj, saj zna življenje postaviti krute prepreke, ki jih marsikdo od nas ne zna obvladati vsak hip. Trde življenjske izkušnje so mi pri tem v veliko pomoč.

Kaj pa sprostitve? Delate — kot zasledujem že leta — tudi po deset in še več ur na dan. Se ukvarjate s kakšnim športom?

Sem ljubitelj psov in sem si uredil psarno. Ti štirinožni prijatelji mi povrnejo skrb zanje v obliki nepokvarjene ljubezni in iskrenega prijateljstva. Ob pravilni vzgoji nikoli ne razočarajo, kar ne moremo reči za vse ljudi, čeprav so imeli odlične starše in ugledne pedagoge.

Od vzreje psov seveda nimam nikake koristi, ker so stroški precej večji, toda pri ljubiteljstvu denar ni v ospredju.

S tem v zvezi je tudi povezano moje delo pri kinologiji. Za sprostitve se zelo rad podam v gore in v zimskem času rad sežem po smučeh, če mi le čas dopušča.

Tovariš direktor, zahvaljujem se vam za tale razgovor in veliko uspeha tudi v naslednjem štiriletnem obdobju.

Marjan Kralj

Trideset let Tovarne žarnic

(Nadaljevanje s 1. strani)

nedavnem našem obisku v tovarni žarnic pa smo za uvodno misel ob jubileju zaprosili direktorja Dušana Bivica:

»Svetli in manj svetli trenutki vedno spremljajo človeka pri njegovem ustvarjanju in večnem hotenju za boljši jutri. Eden od najpomembnejših pogojev za premagovanje težav in vsakodnevnih problemov pa je vsekakor zaupanje v človeka, zaupanje v njegove sposobnosti in pripravljenost, žrtvovati se za uresničitev načrtanih ciljev. In prav

pri tem igra najvidnejšo vlogo pripadnost kolektivu, pripadnost tovarni, ki pogojuje vključenost posameznika v celoten proces realizacije skupnih ciljev.

Vse to in še marsikaj drugega smo mi »žarničarji« vgradili v naše vsakdanje življenje, da danes naše »lučke« zopet svetijo lepše in z večjo močjo. Stisnjeni v dokaj nove, toda bistveno premajhne prostore, proizvajamo na strojih, ki lahko nazorno prikažejo celoten zgodovinski razvoj tovrstne proizvodnje v svetu. Repromaterial moramo še vedno pretežno uvažati,

zato je izvoz naš eksistenčni pogoj, ki ga sorazmerno dobro izpolnjujemo kljub izredno nizkim cenam kot posledico svetovne hiperprodukcije tega izdelka. Kljub temu ocenjujemo, da bodo rezultati poslovanja v letošnjem letu sorazmerno ugodni. Ta optimizem je osnovan predvsem na uspešni realizaciji nekaj pomembnih nalog: zmanjšanje porabe izdelavnega materiala, izredno ostra politika na področju zmanjšanja zalog in splošno zmanjšanje vseh stroškov z boljšo organizacijo dela. Takih rezultatov smo še toliko bolj veseli, saj smo s tem dokazali, da smo sposobni spremeniti potek dogajanj, ki nas je v prejšnjem obdobju porinil v rdeče številke.

Realizacija nalog izhaja iz skupno opredeljenih in na samoupravnih organih sprejetih smernicah in planih, kar dokazuje uspešno samoupravno in družbenopolitično dejavnost v tovarni. Kvaliteta delovanja teh organov se kaže tudi v tem, da se vedno več razpravlja o odgovornosti za zastavljene cilje in njihovo realizacijo.

Problematika proizvodnje sedanega asortimana nas je prisilila v razmišljanje o ustreznem prestrukturiranju proizvodnje. Danes smo lahko še bolj prepričani, da so bile odločitve po novih programih pravilne. Uspešen potek razvoja novih izdelkov ob hkratnem angažiranju lastnega znanja in znanja, ki dobesedno »leži« na raznih institutih in fakultetah, nam zagotavlja, da bomo kos izredno zahtevni nalogi. Prepričani smo, da bomo tudi za realizacijo investicije, ki je pred nami, znali uspešno združiti moči in sredstva tako v delovni organizaciji ISKRA — Avtoelektrika, kakor tudi v SOZD Iskra.

In vaše želje ob jubileju?

Želja je veliko, vsekakor pa moramo postaviti na prednostno mesto željo, da bi kar najuspešneje realizirali načrtano investicijo, s katero bomo resnično obrnili nov list v poglavju zgodovine nas »žarničarjev« in z novimi izdelki koristno zapolnili tako potrebe Iskre, kot tudi ostalih, povečali izvoz in na najlepši možni način dodali svoj prispevek k stabilizaciji naše države.

Marko Rakušček

Dnevni red

4. zasedanja DS SOZD Iskra (25. 12. 1984)

1. Potrditev sklepov 3. zasedanja DS SOZD Iskra z dne 15. 11. 1984 in informacija o izvršitvi in izvajanju sklepov
2. Poročilo o poslovanju SOZD Iskra v času od 1. 1. do 30. 9. 1984 — predlog o začasnem financiranju dejavnosti skupnega pomena, oz. nalog skupnega pomena
Poročevalec: Zoran Polič
3. Poročilo o delu na projektu Iskra 2000 — McKinsey
Poročevalec: Zoran Polič
4. Informacija o razreševanju problematike v DO Telematika
Poročevalec: Vito Osojnik
5. Informacija o nadaljnjem poteku razreševanja problematike v DO Elektrozveze
Poročevalec: Stane Preskar
6. Plan stroškov poslovnega letala za leto 1985 in predlog spremembe cenika storitev poslovnega letala Iskre
Poročevalec: Janez Hafner
7. Informacija o uporabi PCB v DO Kondenzatorji in sanaciji stanja ter predlog o dodelitvi nepovratnih sredstev iz rezervnega sklada SOZD Iskra
Poročevalec: Vladimir Zorc, Fabio Škopac
8. Poročilo komisije za družbeno institucionalno propagando o delu v letu 1984
Poročevalec: Meta Maksimovič
9. Predlogi časopisnega sveta za novo vsebinsko in oblikovno zasnovo glasila Iskra
Poročevalec: Avguštin Ciuha
10. Poročilo o delu komisije za uspešne diplomske in magistrske naloge v SOZD Iskra s predlogom podelitve nagrad v letu 1984
Poročevalec: Nace Pavlin
11. Predlogi KOS SOZD o imenovanju Odbora za pripravo proslave Dneva Iskre v letu 1985
Poročevalec: Avguštin Ciuha
12. Vprašanja delegatov



Iz proizvodnje v tovarni žarnic.

Devetmesečno poslovanje DO Avtomatika

Devetmesečni poslovni uspeh delovne organizacije ISKRA—AVTOMATIKA ocenjujemo za razmeroma ugoden, kajti vrtnec zapletenih gospodarskih gibanj, v katerem so se znašle naše temeljne organizacije, je v znatni meri vplival na dosežene rezultate poslovanja.

K izkazanemu rezultatu delovne organizacije so prispevale predvsem temeljne organizacije in sicer: TOZD Tovarna napajalnih naprav, TOZD Tovarna orodij in TOZD Tovarna naprav za energetiko in elektrifikacijo, medtem, ko so ostale temeljne organizacije poslovala občutno slabše, oz. na meji rentabilnosti, TOZD Tovarna elektromotornih vozil pa je izkazala izgubo v višini 44.964.000 din.

Na ravni delovne organizacije smo dosegli naslednje izpolnitve načrtovanih obveznosti posameznih ekonomskih kategorij:

— celotni prihodek	67 %
— skupna fakturirana prodaja	68 %
— prodaja na domačem trgu	87 %
— izvoz (v \$)	43 %
— proizvodnja	71 %
— porabljena sredstva	64 %
— dohodek	73 %
— čisti dohodek	69 %
— akumulacija	75 %
— zaposleni po stanju (popr.)	99 %

Celotni dohodek je bil dosežen v višini 8.380.453.000 din, kar predstavlja 64,1% povečanje na primerljivo obdobje preteklega leta.

Skupno pokrivanje prodaje in stroškov je znašalo 7.281.255.000 din, kar je za 79,8% več kot v lanskem devetih mesecih; seveda precej na račun višjega tečaja dolarja. Dinamični plan skupne prodaje smo sicer presegli, kljub temu pa beležimo znaten izpad izvozne realizacije, kajti le-ta je bil realiziran le z 59,6%. Od skupnega izvoza v višini 13.387.000 dolarjev smo izvozili na konvertibilno tržišče za 7.415.000 dolarjev, na klirinško pa 5.972.000 dolarjev.

Porabljena sredstva v višini 5.423.320 tisoč din so večja za 68,5%, pri čemer ponovno ugotavljamo, da so najbolj narastle surovine in material, porabljena energija, transportne in proizvodne storitve. Dispariteta cen med vhodnimi materiali in končnimi izdelki je še bolj prisotna kot ob prvem polletju tega leta.

AVTOELEKTRIKA

Srečanje upokoјencev

Minuli sončni petek, 7. decembra je oznanjal nekaj veselega, srečnega, tradicionalno ustaljenega. In prav tega petka se je marsikateri upokoјenec in upokoјenka novogoriške Avtoelektrike že nekaj dni veselil, saj je pomenil ponovno dan, namenjen srečanju z nekdanjimi sodelavkami in sodelavci, dan namenjen srečanju upokoјencev.

Prišlo jih je okrogsto, nekaj več kot polovica, kolikor jih je doslej odšlo v pokoj (iz dvorišnih TOZD in OSSD. Po ogledu proizvodnje in krajšem pomenku s sodelavci, kjer so nekoč sami ustvarjali, so se zbrali v

Dohodek, ustvarjen v višini 2.957.133 tisoč din, je tako še za 566% večji kot v enakem obdobju lani, v obveznostih iz dohodka pa obresti za najete kredite v višini 729.074 tisoč din predstavljajo že več kot polovico letih. Za primerjavo naj povemo, da predstavlja delež obresti v celotnem prihodu 8,7%, delež akumulacije pa le 3,1%, medtem ko je bil lani še delež obresti 6,4%, delež akumulacije pa 4,3%.

V čistem dohodku so porastla razporejena sredstva za bruto osebnih dohodkov za 48,4% v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta. Poprečni mesečni neto osebni dohodek na delavca na podlagi vkalkuliranih ur je znašal 27.882 din.

Začasna delitev čistega dohodka, ki je bil ustvarjen v višini 1.620.035 tisoč din, je bila sledeča:

— za osebne dohodke	1.268.322
— za obvezni stan. prisp.	79.357
— za ostalo skupno porabo	55.201
— za poslovni sklad	151.930
— za rezervni sklad	110.189

Proizvodnja, evidentirana po planskih cenah, je znašala 5.247.818 tisoč din in predstavlja 99,8% izpolnitve dinamičnega plana. Zaloge vezanih obratovalnih sredstev so znašale 3.536.677 tisoč din, s tem da so v zadnjem kvartalu občutnejše narastle zaloge nedokončane proizvodnje in gotovih izdelkov, medtem ko se rast zalog surovin in repromateriala umirja. Na področju nabave smo pristopili k restriktivnim ukrepom, ki mesečno limitirajo višino nabave glede na prilive in odlive. Ob koncu leta pričakujemo, da se bodo znatno znižale zaloge nedokončane proizvodnje in gotovih izdelkov, kar bo pozitivno vplivalo na skupna vezana obratovalna sredstva.

Med letom so bile prisotne likvidnostne težave, kajti porast obratnih sredstev (tudi višina zalog), je povzročil primanjkljaj virov obratnih sredstev. Primanjkljaj je bil pokrit z nekvadratnimi viri, ki so še slabšali likvidnostno stanje delovne organizacije. Posledica zadolženosti so velike obresti, ki se prekomerno zadržajo v dohodek in znižujejo akumulacijo.

Ob periodičnem obračunu govorimo o začasni delitvi dohodka in čistega dohodka, ocenjujemo pa da bomo do konca leta izpolnili večino planiranih obveznosti. Alenka Pukl

delavski restavraciji. Najprej jih je pozdravil predsednik predsedstva konference OO sindikata Miloš Vodopivec, slavnostni govornik pa je bil namestnik glavnega direktorja Ludvik Jelinčič.

Po prisrčnem pozdravu v svojem in v imenu vodstva delovne organizacije jim je predstavil letošnje uspehe delovne organizacije in med drugim dejal: »Danes ste bili ponovno v tovarni, ki ste jo sami gradili in tudi vaša dediščina je tista, ki omogoča njeno nadaljnjo rast. S ponosom gledamo na vaš vloženi trud, pridnost in sposobnost in resnično smo vam za vse skupaj hvaležni. Zato bodimo srečni in veseli, kot je današnji sončni dan, ki naj se sklada z željo, da bi se zdravi še veliko let takole srečevali.«

Nekdanje sodelavke in sodelavci so se še mnogo časa zadržali v pogovorih in v obujanju spominov na prehojeno delovno pot, ob slovesu pa so skupno nazdravili za srečo in zdravje v novem letu.

Marko Rakušček



Srečanja upokoјencev v Avtoelektriki.

Pogled na razvojne možnosti do I. 1990

(Nadaljevanje s 1. strani)

Pri razmišljanjih o možnem razvoju do leta 1990 so pomembna tako predvidena gospodarska gibanja v Jugoslaviji kot tudi na tujih trgih. Glede na to, da je naš delež v tujih trgih vendarle neznaten predpostavljamo, da bomo kot doslej z normalnimi napori uspeli realizirati načrtovani izvoz.

Večje težave bodo nedvomno še vedno prisotne v jugoslovanskem gospodarstvu kjer bo tudi do leta 1990 vse podrejeno devizni likvidnosti države in vračilu tujih dolgov. Tako bi se po projekcijah federacije moral dolg od 19,3 mrd dolarjev v letu 1984 znižati na 16 mrd dolarjev v letu 1990.

Letno bi zato odplačevali celo nekaj več kot 5 mrd dolarjev in se istočasno še vedno zadolževali oziroma reprogramirali zapadle dolgove. V letnih odplačilih predstavljajo znaten delež obresti, saj jih bomo v obdobju 1986-1990 plačali kar za 9,6 mrd dolarjev. Izvoz bo torej še vedno pogoj za preživetje in bo moral rasti znatno hitreje kot družbeni proizvod. Po pričakovanjih naj bi od leta 1986 do 1990 rastle s povprečno letno stopnjo 6,2%, s čimer bi v letu 1990 dosegli, da bo vračilo dolga v višini 4,7 mrd dolarjev predstavljalo le še 25% tekočega deviznega priliva države. To pa se smatra za tisto zadolženost, ki ne bo več ogrožala nadaljnji razvoj Jugoslavije. Predvidevamo, da bo v celotnem srednjeročnem obdobju 1986-1990 vzdržala politika realnega tečaja dinarja kot tudi realnih obrestnih mer s čimer bo gospodarska politika skušala stimulirati izvoz in po drugi strani reducirati vse oblike trošenja v realne okvire.

Izredna višina obveznosti, ki zadržajo v vračilo v posameznih letih

Zaustaviti negativna gibanja

(Nadaljevanje z 2. strani)

v proizvodnjo in z obveznim proizvodnim delom za vse preostale režije, so uspeli primanjkljaj nadomestiti in čeprav so ukrepi pričeli veljati teden dni po pričetku novembra, so v tem mesecu vseeno dosegli 82% načrta proizvodnje.

Novo vodstvo je postavilo tudi inventurne komisije, ki bodo morale ugotoviti dejansko stanje zalog, kurantnost in dejansko vrednost. Med prioritete naloge pa seveda sodi tudi razrešitev problematike obrata v Azanji, ki vseskozi posluje kot strošek matične tovarne. Tudi v novembru, ko so v Retečah že pričeli dosegati daleč nadpovprečne rezultate, so v Azanji zaostajali za 13 milijonov dinarjev. Trenutno potekajo razgovori s SOZD Goša iz Smederevske Palanke; ta organizacija naj bi predvidoma prevzela sporni obrat.

Decembrski plan Tovarne gospodinskih aparatov je še zahtevnejši od novembrskega, saj predvideva 270 milijonov dinarjev realizacije, s proizvodnjo štedilnikov pa bodo tudi zmanjšali zaloge. Vsem aktivistom navkljub pa bo TOZD konec leta zabeležila večjo izgubo, predvidoma okrog 350 milijonov dinarjev. Velik del naporov začasnega vodstva pa je usmerjen v zagotavljanje dolgoročne perspektive te temeljne organizacije, v okviru tega cilja razmišljajo tudi o možnosti priključitve TOZD TGA k eni od temeljnih organizacij široke potrošnje.

Stane Fleischman

pomeni, da bomo morali gospodariti v družbi skoraj brez akumulacije. Seveda bo to povzročilo, da bodo največji dolžniki skušali prevaliti breme odplačil na druge s čimer pa bodo nedvomno predvsem generirali inflacijo. Če upoštevamo prizadevanja komisije za dolgoročno stabilizacijo, ki prognozira letno zniževanje inflacije po 5 indeksnih točk bi le to morali znižati od 50% v letu 1985 na 25% v letu 1990. Povprečna inflacija tega srednjeročnega obdobja bi tako bila 32,5%, kar je za 10 indeksnih točk manj kot v obdobju 1981-1985.

V prizadevanjih, da bi porabo sredstev na vseh nivojih družbe uskladili z razpoložljivim, oz. ustvarjenim, je bila sprejeta že vrsta ukrepov. Pri tem sta dva ukrepa zaradi nujnih posledic nedvomno vredna pozornosti in to pokrivanje preteklih in tekočih tečajnih razlik in zagotavljanje trajnih virov obratnih sredstev. S svojim delovanjem bosta dodatno obremenila akumulativnost posameznih proizvodov in zelo zmanjšala predvsem razpoložljiva sredstva za naložbe. Ker znaten del jugoslovanskega gospodarstva života na robu rentabilnosti lahko zaradi poostrenih pogojev gospodarjenja pričakujemo večje izgube, pojava neelastičnosti in tudi upadanje domačega povpraševanja. Čeprav lahko po dosedanjih izkušnjah trdimo, da bo administracija z dodatnim interveniranjem skušala ublažiti ekstremno delovanje vseh predpisov, bo za velike sisteme izvoz čedalje večja ekonomska nujnost tudi zaradi zagotavljanja zadostnega obsega proizvodnje.

Ob koncu srednjeročnega obdobja 1981-1985 je prišlo do oblikovanja večjih monopolov na področju surovinske industrije, kar se je odrazilo predvsem na slabši preskrbljenosti s surovinami in omogočilo diktiranje cen surovin, ki so porastle znatno nad svetovnimi. Ocenjujemo, da se bo tako stanje obdržalo tudi še v prvi polovici srednjeročnega obdobja 1986-1990 in se bo le počasi normaliziralo. Dejstvo je namreč, da je prav surovinska industrija eden večjih dolžnikov tujini in bo z visokimi cenami skušala prenesti del svojih bremen na predelovalno industrijo.

Predvidevamo torej, da bodo pogoji gospodarjenja za predelovalno industrijo v obdobju 1986-1990 dokaj neugodni in bo zato potrebno v večji meri usmeriti ustvarjalne napore v odkrivanje notranjih rezerv in z boljšo organizacijo dela, ekonomičnostjo poslovanja, racionalizacijo tehnologije ter drugimi ukrepi kompenzirati porast materialnih stroškov, obresti itd.

Da bi si Iskra v obdobju 1986-1990 zagotovila ustrezno zasedenost svojih proizvodnih kapacitet, bo morala izvoziti vsaj polovico proizvodnje. Ob upoštevanju dinamike izvoza v preteklih obdobjih sklepamo, da bi izvoz v letu 1986 dosegel 302,8 mio dolarjev in bi s 13,5% letno povprečno stopnjo rasti v letu 1990 porastel na 502,5 mio dolarjev. Komulativno bi izvoz celotnega obdobja znašal 1,98 mrd dolarjev ali nekako dvakrat več kot v obdobju 1981-1985. Ker bo konvertibilni izvoz še vedno pogojeval uvoz repromateriala pa tudi opreme, bo deležen ustrezno večje pozornosti. Pri pričakovanju bi moral rasti hitreje in to s 16,3% letno stopnjo oziroma od 235,7 mio dolarjev v letu 1986 na 431,6 mio dolarjev v letu 1990. Če predpostavimo zunanjo inflacijo na nivoju 3 do 4% bo realna rast izvoza dosegla 10,2%.

Prodaja na domačem trgu izven SOZD-a bo predvidoma rastla realno počasneje in to 7,6%. Ob upoštevanju 32,4% povprečne inflacije v obdobju 1986-1990 bo seveda nominalna rast domače prodaje 42,5% in bo tako od 81,3 mrd din v letu 1986 porastla na 335,6 mrd din v letu 1990. Če upoštevamo še prodajo znotraj SOZD-a bo v letu 1990 domača prodaja enaka izvozu in bo s tem izpolnjena tudi ena od dolgoročnih planskih usmeritev SOZD Iskra.

Za realizacijo postavljenih tržnih ciljev bo nujno zagotoviti ustrezne blagovne fonde, tako da bi proizvodnja merjena na osnovi cen iz leta 1985 morala doseči povprečno letno

rast 16,5%. Upošteva je metodologijo Zavoda za statistiko bi stopnja realne rasti znašala 8,2% oziroma skoraj dvakrat več kot je predvidena rast slovenske industrije v obdobju 1986-1990. S tako rastjo proizvodnje pa bo Iskra istočasno obranila svoje razmerje do rasti v republiki, saj se je v preteklosti več petletnih srednjeročnih obdobjih razvijala dvakrat hitreje kot le-ta.

Poleg domače nabave bo v naslednjem planskem obdobju še vedno pomemben uvoz, ki pa bo seveda pogojevan z zadostnim obsegom izvoza. K temu je potrebno upoštevati tudi neblagovne devizne odlive pa tudi participacije za domače blago. Ker je v preteklem srednjeročnem obdobju Iskra uspešno nadomeščala uvozne materiale z domačimi, predvidevamo nadaljevanje te akcije tudi v obdobju 1986-1990 tako, da bo uvoz lahko rastle počasneje kot proizvodnja in to s 11,5% letno, oz. 7,2% realno ob upoštevanju zunanje inflacije. Da bi ublažili pritisk na konvertibilna devizna sredstva bi morali bolj izkoristiti možnosti nabave surovin na klirinškem področju, tako da bi konvertibilni izvoz rastle s 10,3% oziroma 6% realno. V letu 1986 bi po pričakovanjih uvozili za 113,6 mio dolarjev repromaterialov oziroma iz konvertibilnega področja 101 mio dolarjev in ob predvidenih rasteh v letu 1990 v celoti 175,6 mio dolarjev in 149,6 mio dolarjev iz konvertibilnega področja.

Dohodkovni del gospodarjenja bo tudi v obdobju 1986-1990 pod močnim inflacijskim vplivom. Cenovne škarje se bodo po pričakovanju le počasi zapirale, dodatno pa se bo pojavilo breme tečajnih razlik, tako da bi delež porabljenih sredstev v celotnem prihodu od 70,2% v letu 1985 porastel na 72,4% v letu 1986 in šele leta 1989 padel zopet pod 70%.

Glede na pričeto akcijo o razbremenjevanju gospodarstva lahko pričakujemo, da se bodo vse oblike obveznosti do družbene nadgradnje vendarle zniževale in delno nevtralizirale negativne učinke realnih obresti. Pritisk na čim večjo akumulacijo oziroma lastna obratna sredstva bo vplival tudi na delitev čistega dohodka, pri čemer pričakujemo, v prvih letih obdobja 1986-1990 da osebni dohodki še ne bodo uspeli realno porasti. S tako delitvijo se bo postopno povečala tudi akumulativnost in to od 3,6% v letu 1986 na 9,4% v letu 1990. V primerjavi s povprečno akumulativnostjo v obdobju 1981-1985, ki je znašala 5,1% bi tako v obdobju 1986-1990 dosegli boljši rezultat in to 7,4%. Kljub temu pa bo ostal problem zagotavljanja obratnih sredstev še vedno zelo pereč in ga bo treba reševati tudi s povečanjem obračanja sredstev. Ker je v obdobju 1981-1985 koeficient obračanja padel iz 1,5 na skromnih 1,2, bo nujno, da ga v obdobju od 1986-1990 ponovno dvignemo od 1,3 na 1,85. To pa bo seveda zahtevalo veliko naporov tako na strokovnem področju obvladovanja proizvodnje predvsem s stroškovnega in finančnega vidika kot tudi izpopolnjevanje organizacije poslovanja v celoti.

Naložbe, ki so v obdobju 1981-1985 praktično padle na nivo enostavne reprodukcije bodo tudi v obdobju 1986-1990 pod močnim vplivom razpoložljivosti lastnega kot tudi tujega kapitala. Seveda pa kljub temu ne bomo mogli iti mimo nekaterih večjih naložb predvsem infrastrukturnega značaja za kar bo treba združiti razpoložljiva sredstva.

Za načrtovani obseg razvoja predvidevamo zmerno rast zaposlovanja 2,1% v povprečju za celo obdobje 1986-1990, pri čemer bo imelo prednost prestrukturiranje kadrov. Zahtevnejši programi zahtevajo tudi višjo kadrovsko strukturo.

Predvideni razvoj Iskre do leta 1990 bo zahteval neprimerno večje angažiranje vseh struktur od poslovnih do samoupravnih, kot je bilo to prisotno v obdobjih do leta 1985. Vendar nam bo le to zagotavljalo pozitivne trende razvoja kljub temu, da gospodarski pogoji v Jugoslaviji zaradi nakopičenih težav in protislovij ne bodo lahki. S takim razvojem pa bi Iskra istočasno znatno prispevala k stabilizacijskim prizadevanjem celotne družbe.

Janko Šavli

Dopisujte
v
glasilo

Kaj in kako popraviti, spremeniti?

Nedavno posvetovanje kadrovskih delavcev Slovenije je nedvoumno razkrilo del resnice, ki tudi na tem področju tare naše združeno delo tako, da ne dosegamo takšnih rezultatov, kot bi si jih upravičeno želeli in kot bi jih vsekakor potrebovali za uspešen in neusmiljen boj na tržiščih, tako doma, kot še bolj po svetu, kamor pošiljamo naše izdelke, da bi nam kupci s svojim nakupom teh izdelkov priznali družbenoekonomsko vrednost opredmetenih rezultatov našega združenega dela.

V Portorožu so nekateri strokovnjaki opozarjali na to, da je naš celotni sistem samoupravnih odnosov zgrajen na spoznanju in priznanju človeka kot osrednjega bistva v družbeni proizvodnji dobrin. Okrog človeka bi se torej v tem sistemu moralo tudi v našem vsakdanju v združenem delu vrteti prav vse. Kaj pa so drugega vse takoimenovane kadrovske odločitve, bodisi za delo v proizvodnji za stroji, bodisi za strokovnjake, poslovodne ljudi ali pa za samoupravne, posebej delegatske funkcije?

In, kaj drugega so potemtakem

vse naše takoimenovane kadrovske službe v OZD vseh vrst kot specializirane strokovne stalne ekipe, katerih smisel in namen — ter s tem upravičenost in potrebnost obstoja da nam združenim delavcem, oziroma izvoljenim organom v samoupravnem sistemu subjektov, ustvarjajo in zagotavljajo takšne strokovne podlage in informacije, ki bodo tem subjektom omogočile sprejemati takšno kvaliteto kadrovskih odločitev, to je odločitev o delavcih — s tem pa hkrati tudi o nas samih — da bo s temi odločitvami omogočena in zagotovljena takšna medsebojna razporeditev naših delovnih in še posebej ustvarjalnih sil, kakršnih so sleherni dan polne naše mišice in možgani?

Že Karl Marks, ki je s svojo vero v delovnega človeka, oz. v delavski razred, izpričal v nepreglednem številu spisov, ki so doslej dobesedno spremenili svet v smeri vse bolj pravičnega pogleda in vrednotenja človeka, ki dela in s tem ustvarja novo vrednost, je trdil, da se ustvarjalna energija v ljudeh nenehno kopiči in v njih potem — kot se je izrazil — »bdi, oz. spi«, kapitalist pa, da so to dejstvo, bodisi vede ali nevede, nekako odkrili, delavce pa povezali v industrijskem procesu s

stroji tako, da se je energija živega dela delavcev in minulega dela (strpanega in ohranjenega v obliki delovnih sredstev, oz. strojev) ne-le med seboj seštevata temveč se — s pomočjo nenehnih tehnoloških in organizacijskih inovacij (novih rešitev napram prejšnjim) — tudi neprestano pomnoževala tako, da je kapitalistična organizacija dela rezultirala tudi v vse večji produktivnosti dela.

S tem pa je kapitalistom uspevalo kar dvoje hkrati, najpreje seveda, jim je bila omogočena vse večja presežna vrednost, ki so si jo lahko prigrabili, drugič pa jim je — posebej v modernejšem času in pod pritiskom delavskega gibanja za pravice iz dela — vse večja količina presežne vrednosti omogočila tudi delno boljše zadovoljevanje tudi pravice delavcev in dvigovati njihovo kupno moč in življenjski standard.

Slednje pa je spet učinkovalo v korist kapitalistov tako, da so pridobitve, ki si jih je delavstvo postopno le izborilo tako z dobrim delom kot tudi z organiziranim (često tudi krvavim) razrednim bojem, bolj ali manj (različno od dežele do dežele seveda) otopilo ostrino in jasnost zgodovinskega delavskega boja za pridobitev in prilastitev vseh pravic (izhajajočih, seveda, iz dela) v celoti odločiti o ustvarjeni novi vrednosti, oziroma o celotni presežni vrednosti, torej o dohodku, o osebnih dohodkih, oziroma o sredstvih za osebno, skupno in splošno porabo ter o razširjeni reprodukciji, oz. naložbah za nadaljnjo krepitev materialne podlage svojega dela.

Zakaj tu pišemo in razpravljamo posebej o tem? Zato, ker so v Portorožu zbrani kadrovski delavci opozorili, da še nismo uspeli postaviti bistva kadrovske funkcije (kot strokovnih priprav za odločitve o kadrih, ljudeh, torej o nas združenih delavcih ter odločitev te vrste samih) v funkcijo zagotovitve nenehne rasti produktivnosti samoupravno združenega dela, ki naj bi nam vsem omogočala gospodarsko dosegati tolikšno raven učinkovitosti in uspešnosti, ki bi se mogla, vsaj nesporno enakopravno na svetovnem trgu merjenja sil, postaviti ob bok tisti ravni učinkovitosti in uspešnosti, ki jo v sodobnem času uspeva dosegati tudi najrazvitejši kapitalistični svet.

Sledeč idejam Marksa in Engelsa ter tudi Lenina, Kardelja in drugih mislecev, pa je že zdavnaj jasno, da bo socializem mogel zgodovinsko praktično zmagati, in brez pridržkov prevladati kot družbeni red le takrat, ko bo izkazal primerno višjo stopnjo ekonomske uspešnosti (družbene produktivnosti dela) in višjo stopnjo zadovoljevanja potreb tistega, ki je ustvaril vrednost (vseh oblik) s svojim delom in svojimi odločitvami, to pa je vsekakor delavca samega, to je slehernega delovnega človeka in ljudi kot celotne družbene skupnosti brez medsebojnega izkoriščanja in tlačanja.

Kadrovske strokovnjaki, zbrani v Portorožu, so si poleg vprašanj o vlogi in funkciji kadrovske dejavnosti v združenem delu zastavljali, kot posledico teh zgodovinskih dimezij, še predvsem analizo konkretnih in stvarneje obvladljivih vprašanj in problemov v tem trenutku. Vendar so elementi globljih procesov, na katere smo opozorili v zgornjem odstavku, na določen način le bili na nek način — morda nekako tudi zastrto in razmeroma manj uzavešeno — naprimer pri tistih govorcih, ki so se zaustavljali pri tematični razvijanju kadrovskih informacijskih sistemov v OZD in širši družbi. Logično so spoznavali ob tem, da je tehnologija teh (tudi računalniško zasnovanih) sistemov informacij razmeroma lahko obvladljiva zadeva, medtem ko so videli težišče problema v vsebinski plati priprave informacij za kadrovske odločitve.

Spet drugi govorci, naprimer predstavnik Iskre B. Mužič, so poudarjali pomen in potrebo po stalnem izobraževanju vodilnih in vodstvenih delavcev ter se pritoževali nad tem, da vsa zadeva le še preprosto v praksi pristane na nekakšni mojstrski miselnosti. Posledica tega, kot je poudarjal prav naš predstavnik, pa je, da se pri napredovanju slehernega delavca kaže, da so pri kadrovskih odločitvah često odločilnejši »komolci« kot pa presoja na osnovi zdrave pameti.

Prav tako je bilo opozorjeno na negativni učinek dejstva, da je po naši veljavni zakonodaji vsak naš delavec že s samo pridobitvijo delavske knjižice zavarovan kar za polnih 40 let, neglede na to, kako se kot delavec pri svojem delu prizadeva dati najbolje od sebe, oziroma iz svoje strokovnosti ustvariti najboljše in koliko se dodatno izobražuje, naprimer zaradi boljšega obvladovanja svojih delovnih zadolžitev, ki se v svojih elementih, seveda, nenehno spreminjajo zaradi tehnoloških, pravnih, socialnih in organizacijskih sprememb, ki so v našem času seveda neizbežen in reden pojav na slehernem delovnem mestu.

B. Mužič je tudi opozoril, da je za dobrega strokovnjaka treba imeti tistega, ki se poleg svoje stroke dejavno vključuje tudi v delovanje delegatskega sistema ali v delo kake druge širše asociacije, skratka, da se dober strokovnjak ne more zapirati zgolj v ozko področje svoje stroke, temveč da mora svoja strokovna spoznanja tudi širiti in družbeno okolje in ga s tem hkrati tudi družbeno-sitacijsko nenehno preverjati in izpopolnjevati tudi na tak način. Zdi se, da so to za današnji naš trenutek v vsakdanji kadrovske praksi, kar pomembna spoznanja, ki so vredna izpostavitve v širši družbeni sredini.

Nekateri drugi, kot naprimer J. Florjančič, so izhajali iz teze, da je kadrovska funkcija po naravi našega družbenega sistema pač logično stvar slehernega delavca v združenem delu in da mora zato vsakdo izmed nas prevzeti ustrezni svoj del odgovornosti za tovrstne odločitve.

Vendar se je ta govornik nato zadrževal bolj na poudarjanju pomembnosti tega, kako so deli kadrovske funkcije porazporejeni po različnih organizacijskih ravneh, kot so tozdi, delovne organizacije, sodi in podobno. Bil je mnenja, da bi se morali o teh stvareh natančneje med seboj dogovoriti ter na tej osnovi določiti dela in naloge kadrovskih služb na raznih ravneh organiziranosti.

Iz tega je dalje izpeljeval zaključek, da je zdaj osrednji cilj, ki naj bi ga skušali doseči kadrovski delavci, to, da se v združenem delu kadrovske službe bolje uveljavijo, to je, da bolj aktivno posežejo v procese sprejemanja in strokovno kvalitetne priprave kadrovskih odločitev ter, da je prav zdaj priložnost, ko si te službe utegnejo izboriti primernejši ugled in mesto v svojem strokovno podkovanem vključevanju v procese kadrovskih odločitev. Zavzemal se je, naj bi kadrovske službe v naših OZD dobile drugim službam enakovrednejše mesto in položaj. Le na tak način bi, po njegovem mnenju,

(Nadaljevanje na 5. strani)

Tečaj: Osnove vakuumske tehnike

Društvo za vakuumsko tehniko Slovenije je v zadnjih letih organiziralo več tečajev iz OSNOV VAKUUMSKE TEHNIKE. Zaradi velikega zanimanja nameravamo tečaj ponoviti v dneh od 8. do 10. januarja 1985. Tečaj bo v prostorih Inštituta za elektroniko in vakuumsko tehniko, Teslova 30, Ljubljana. Obsegal bo 20 ur predavanj z naslednjimi temami:

1. Pomen in razvoj vakuumske tehnike
2. Fizikalne osnove vakuumske tehnike
3. Vakuumske črpalke (membranske črpalke in črpalke s tekočinskim obročem)
4. Rotacijske črpalke
5. Kinetične črpalke na pogonsko tekočino, paro oz. plin (ejektorske in difuzijske črpalke)
6. Sorpcijske črpalke
7. Vakuumski spoji in tesnilke
8. Vakuumski sistemi
9. Vakuometri
10. Odkrivanje netesnih mest (leak detekcija)
11. Vakuumski materiali in delo z njimi
12. Vakuumske tankoplastne tehnologije
13. Pomen površin v vakuumski tehniki in njihova karakterizacija
14. Vakuumska higiena in čisti postopki
15. Doziranje, čiščenje in preiskave plinov
16. Šest ur vaj in ogled inštituta

Tečaj je namenjen tako vzdrževalcem in razvijalcem vakuumskih naprav, kot tudi raziskovalcem, ki pri svojem razvojnem, oz. raziskovalnem delu potrebujejo vakuumske pogoje.

Kotizacija za udeležence iz organizacij združenega dela je 9.500.— din.

Vsak udeleženec bo prejel zbornik predavanj OSNOVE VAKUUMSKE TEHNIKE.

Prijave sprejema organizacijski odbor (Pavli, Nemanič, Zavašnik), ki daje tudi vse dodatne informacije na telefonski številki (061)-263-461.

Sprejem in vsebina novega zakona o sistemu družbene kontrole cen ali kako bo s cenami v Iskri v bodoče

I. UVOD

Spoštovani bralcem želimo s tem sestavkom prikazati kratko analizo delovanja obstoječega »Zakona o temeljnih sistema cen in družbeni kontroli cen« in vsebino pravkar sprejetega novega »Zakona o sistemu družbene kontrole cen«. Novi zakon je bil sprejet 27. 11. 1984 in objavljen v Ur. listu SFRJ št. 64 in to po hitrem postopku po tem, ko je bil dva meseca, kot osnutek, v usklajevanju v skupščinskih odborih. Zakaj je prišlo do sprejemanja po tako kratki proceduri, ne vemo, sklamamo le lahko na to, da nas z ene strani obvezujejo posledice administrativnega »netrženega« urejanja cen, o čemer več v nadaljevanju, in z druge strani, da je bilo predhodno usklajevanje osnutka tako učinkovito, da ni bila potrebna izpeljava ponovnega usklajevanja stališč na podlagi predloga zakona. Vsekakor je dejstvo, da je sprejet in da bo stopil v veljavo s 01. 01. 1985, veliko pomembnejše od postopka za njegov sprejem.

II. DOSEDANJA TEORIJA IN PRAKSA OBLIKOVANJA CEN IN NJENE POSLEDICE

Od leta 1980 imamo v veljavi »Zakon o temeljnih sistema cen in družbeni kontroli cen«, za katerega pa je praksa pokazala, da v svojem

osnovnem konceptu ni zaživel. V praksi smo bili soočeni s stalno se ponavljajočimi administrativnimi načini urejanja cen, ki so jih spremljale 6-mesečne do 1-letne zamrznitve cen. Tako sploh niso mogla priti do izraza in se uresničiti določila, ki delavcem v združenem delu omogočajo in obenem nalagajo, da cene oblikujejo samostojno v odnosih medsebojne odvisnosti, povezanosti in odgovornosti.

Vsako leto smo sprejemali, projektirali in planirali željeno rast cen, ki bi jo najspremljali učinkoviti ekonomski ukrepi. Ti pa so praviloma ostali le na papirju in tako niso ustrezno pomagali pri izvajanju načrtane cenovne politike. Deloma zaradi tega, deloma zaradi »sivih cen«, so se cene vsako leto gibale nad dogovorjeno ravniho njihove rasti.

Dosedanji zakon je za oblikovanje cen predpisoval štiri osnovna in dvoje dopolnilnih meril (kriterijev), ki pa jih skoraj nikjer ni bilo mogoče uporabiti v vsej njihovi »celovitosti in povezanosti«. Tisti, ki ste neposredno sodelovali pri oblikovanju cen, ste se lahko sami srečevali s temi problemi. Z vsakoletnimi zamrznitvami in ob tem z drugimi restriktivskimi ukrepi v gospodarstvu, smo porušili relativna razmerja med cenami, od surovin preko polizdelkov do končnih izdelkov. Svoje je k temu dodal tudi tečaj dinarja, saj smo še

vedno preveč odvisni od uvoza surovin, energije, polizdelkov in opreme, da bi lahko zagotovili nemoteno proizvodnjo.

V takih razmerah so se na trgu, v metalurških in kemičnih panogah, uveljavile tako imenovane »sive cene«, ki poleg osnovnih, pri zvezni skupnosti za cene verificiranih cen, vsebujejo najrazličnejša doplačila; združevanje kvalitetnih sredstev za razvoj, kot tudi devizne participacije. Vse to draži vhodna gradnja pri nadaljnji predelavi, le-ta pa nima možnosti, da si pri cenah pomaga z uvajanjem in zaračunavanjem raznih doplačil.

»Sive cene«, ki izražajo ekonomsko potrebne cene so odraz delovanja trga, ob pomanjkanju ponudbe domačih surovin v teh panogah, imajo pa globlje vzroke v neusklajenih razvojnih načrtih. Torej v strukturnih neskladjih med panogami in gospodarstvu in predstavljajo pojavno obliko strukturne inflacije, ki se prenaša kot strošek materialnih dejavnikov proizvodnje v predelovalne panoge in pojavlja kot stroškovna inflacija. Nadaljnja faza proizvodnje se je skoraj redno soočala z »zamrznjenimi« cenami na domačem trgu in s svetovno konkurenco na zunanjih trgih in je s svojimi cenami lahko le delno ujela korak z rastjo cen surovin ob občasnih sprostitvah iz »ledenih okovov« administracije. Potrošniki — kupci so se navadili na ta pojav in skoraj redno pred sprostitvijo cen praznili police v trgovinah in tako smo projicirali novo, še višjo stopnjo oziroma pojavno obliko inflacije »popraševanja«, ki je pa materialno in psihološko pogojena.

Ob takih razmerah smo tudi v Iskri v nepolnih zadnjih dveh letih uspeli svoje cene povečati le od 0,6 do 1,3 krat, medtem ko so se nam cene izdelkov črne metalurgije povečale za 3,4 krat, aluminijevih izdelkov do 3,6 krat ter bakrenih za 3,0 krat. Istočasno statistična rast cen, kot podlaga za vsakoletno načrtovanje rasti cen po panogah, daleč pod realno plačanimi zneski in sicer od januarja 1983 do oktobra 1984: za elektroindustrijo 80%, črna

metalurgijo 109% izdelke barvne metalurgije 145 — 177% in bazne kemije za 113%.

Ob že znani neučinkovitosti ekonomske politike, ko smo bolj zavirali kot vzpodbujali gospodarsko rast, smo prišli v stagnacijske razmere. Družbeni produkt stagnira, inflacija pa ima nekaj deset procentno stopnjo rasti. To stanje se v pretežni meri povezuje z neučinkovitim administrativnim urejanjem cen.

Dosedanja praksa uporabe, z zakonom predpisanih meril za oblikovanje cen, se je pokazala za izredno negativno, saj je:

- omejevala pravico samoupravnih subjektov, da oblikujejo cene ustrezno svojemu interesu v proizvodnji ter možnostim prodaje na trgu;
- predpisana osnovna merila, ki so jih morale uporabiti vse OZD v njihovi celovitosti pri oblikovanju cen za vse proizvode ali storitve, so oblikovanje cen sprevrgla v pogajanje o cenah v skupnosti za cene, ne pa, da bi OZD uravnavale ravni in razmerja cen v skladu s tržnimi mehanizmi in tako medsebojno pozitivno vplivale na gibanje cen na nižji ravni;
- vpeljala nov način samoupravnega sporazumevanja na področju cen z uveljavitvijo tako imenovanih »censkih sporazumov«, ki so cene izvele iz rednega ekonomskega razmerja ustvarjanja in delitve dohodka (dohodkovno samoupravno sporazumevanje) ter jih naredili za samostojno ekonomsko kategorijo, ki to vsekakor ni;
- administrativno urejanje ravni in razmerij cen s projekcijami ali programi rasti cen je vedno delovalo tudi psihološko na subjekte oblikovanja cen tako, da so vedno izrabili vnaprej predpisano rast in takoj po odmrznitvi uveljavili najvišje možno povečanje svojih cen ne glede na realne ekonomske razmere (pospeševali so inflacijo povpraševanja).

Zaradi tega je bilo nujno zamenjati sedanjí administrativni zakon o cenah z novim zakonom o sistemu družbene kontrole cen, ki naj omogoči in spodbuja delovanje tržnih mehanizmov, predvsem pa kriterije ponudbe in povpraševanja. Tako bomo preko trga in ne administrativno začeli odklanjati nakopičena cenovna neskladja in porušena relativna cenovna razmerja.

III. Opredelitve cenovne politike v novem »zakonu o cenah«

Kot že povedano, so razprave o osnutku iz julija letos zajele najširši krog, vključno združeno delo, medtem ko o predlogu v zaključni fazi ni bilo javnih razprav, zato bomo v nadaljevanju v oklepaju opozorili na stališča, za katera smo se zavzemali od združenega dela do delegatov v skupščini in kaj od tega je bilo upoštevano, kaj pa ne.

I. Osnovni koncept »zakona o cenah« — samostojno oblikovanje cen

Osnovno načelo, ki je vtakano v ta novi »zakon o cenah« je, da imajo delavci (pomanjkljivo — delovni ljudje je širšega pomena, saj zajema delavce, ki so kot del združenega dela tudi drugače organizirani — ni bilo upoštevano) v temeljnih organizacijah združenega dela (tudi pomanjkljivo, ker izključuje druge gospodarske dejavnosti, vendar deloma to popravila z novim določilom v 10. členu) v odnosih medsebojne odvisnosti, povezanosti in odgovornosti z delavci v OZD in v drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih pravico samostojno oblikovati cene za svoje proizvode in storitve, vendar imajo ob tem tudi dolžnost, da cene oblikujejo na podlagi delovanja tržnih zakonitosti.

To je bistvena sprememba v izpeljavi tega načela v primerjavi z obstoječim zakonom, ki je za oblikovanje cen predpisoval uporabo zakonsko obveznih meril. Zastopano je stališče, da je z zakonom nesmiselno in skoraj nemogoče predpisati vsa pravila za oblikovanje cen. Seveda to ne velja za primere, kjer se

Izvolili so novega predsednika

Na volilni konferenci koordnacijskega sveta ZSMS Široke potrošnje, ki je bila v Škofji Loki v petek, 7. decembra, je bil za novega predsednika mladinec iz sežanske temeljne organizacije Robert Peric. Volitve so bile pred iztekom rednega predsedniškega mandata, ker je prejšnji predsednik sprejel nove delovne dolžnosti.

Novi predsednik ZSMS Široke potrošnje je, kot smo že zapisali, iz iste temeljne organizacije kot prejšnji, saj je veljal dogovor, da pripada opravljanje te funkcije v tem mandatu sežanski Elektroakustiki. Robert Peric, ki ga je za opravljanje te funkcije predlagala njegova osnovna organizacija, velja za aktivnega in

prizadevnega mladince, ki se je že izkazal z delom v svoji osnovni organizaciji. V TOZD Elektroakustika je zaposlen kot elektro vzdrževalec, je tudi član ZK.

Drugih sprememb v vodstvu ni, saj je bila na tej konferenci ponovno potrjena že znana zasedba — namestnik predsednika je še naprej Slavko Guštin (TOZD Elektroakustika, Sežana), tajnik KS ZSMS pa Danilo Zorman (TOZD TV, Pržan). Še naprej velja tudi delovni program, ki pa ga bo treba zaradi naglo spreminjajočih se razmer še dopolniti. Sprejet pa je bil tudi dogovor, da se bo mladina vključila v sodelovanje s kulturnim društvom »Briški grič« iz Števerjana, za katerega je sicer zadolžen sindikat Široke potrošnje.

Stane Fleischman



Novi predsednik Robert Peric, njegov namestnik Slavko Guštin in tajnik Danilo Zorman.

Kaj in kako popraviti, spremeniti?

(Nadaljevanje s 4. strani)

mogle uveljavljati tudi ekonomski vidik kadrovske odločitve ter s tem prispevati k dvigu produktivnosti dela, boljše kakovosti dela ter tudi večje motivacije za delo.

V tem kratkem zapisu smo se zaustavili, seveda, le pri nekaterih ugotovitvah in mnenjih, ki nedvomno utegnejo zanimati naše bralce. Vsega v Portorožu rečenega ob tem posvetovanju pa, seveda, ne moremo tu posredovati. Za zaključek bi morda povzeli le še nekaj splošnih misli, ki izhajajo iz naših vtisov ob portoroškem srečanju.

Prvo je, da si kadrovske delavci v Sloveniji očitno še niso uspeli povsem določiti in enotno razčistiti pojmov o vlogi in mestu te vrste služb v združenem delu ustrezno potrebam našega časa, in da si s tem vprašanjem še vedno belijo svoje glave in iščejo primerne odgovore na odprta vprašanja.

Kot drugo bi morda omenili ugotovitev, da v času devetletnih izkušenj po sprejetju družbenega dogovora o kadrovske politiki še ni povsem uspela zamisel o resničnem podružbljanju odločitev te vrste.

Dalje je bilo ugotovljeno, da je tudi zaposlovanje, v kolikor je napolnjeno preko ustreznih skupnosti za zaposlovanje, še vse premalo povezano z združenim delom samim in da se tu kaže potreba po neke vrste preobrazbi. Opozorjeno je bilo, da so sistemi zbiranja in dajanja podatkov o kadrih še vedno usmerjeni preveč vertikalno, torej usmerjeni predvsem za potrebe raznih upravnih organov in da bi — posebej s poenotenjem obrazcev in uvajanjem računalniške obdelave podatkov — iste podatke moglo uporabljati tudi v bolj operativne namene in analize v samem združenem delu, torej v OZD horizontalno povezanih med seboj.

Mara Avsenik

V novih proizvodnih prostorih

Delavci DO Elektrozeve so proslavili 29. november v novo pridobljenih prostorih. Slavnosti so se udeležili še predstavniki DPO občine Šiška pod vodstvom predsednice skupščine občine Šiška Anke Tominšek, predstavnik Zveznega sekretariata za LO — podpolkovnik LAZA ŠARENCA, predstavniki DO GRADIS in dijaki osnovne šole Riharda Jakopiča, ki so pripravili prijeten kulturni program z recitacijami in pesmijo.

Slavnostni govornik je bil v. d. glavnega direktorja, STANCER Franc, ki je izrazil zadovoljstvo, ker lahko praznujejo 29. november v novo pridobljenih prostorih. Kljub gospodarskim težavam DO Elektrozeve le uresničuje svoj investicijski plan, po katerem bodo delavci DO Elektrozeve dobili takšne proizvodne prostore, kot jih zahteva proizvodnja sodobnih elektronskih naprav.

Prenova ostalih prostorov bo prav tako potekala po načrtih, pri čemer bo nujno dobro uskladiti potek proizvodnje z izvajanjem gradbenih del. Zastojev v proizvodnji ne sme biti in z dobro organizacijo ter razumevanjem vseh prizadetih se jim bo moč izogniti.

V nadaljevanju je Franc ŠTANCER spregovoril o poslovanju DO Elektrozeve, pri čemer velja omeniti predvsem njegovo ugotovitev, da možnosti prebroditve krize, o katerih je govoril pred letom dni, postajajo sedaj stvarnost in že tudi omogočajo bolj gotovo načrtovanje uspešnejšega poslovanja. Glede na prenehanje poslovanja z izgubo in na zagon proizvodnje izdelkov namenskega programa, pokritost plana z naročili, zveznost investicijskih vlaganj, odpiranje novih razvojnih programov, sprejetje njihovih usmeritev v SOZD Iskra, SRS ter na

Zveznem sekretariatu za ljudsko obrambo so taka predvidevanja na povsem realnih osnovah.

Seveda pa bo nujno odpraviti neskladja in nedorečenosti. Franc Štancer je omenil predvsem nizko in neurejeno nagrajevanje po delu, neobjektivno delitev dela, razrešene pristojnosti in odgovornosti, razvednotenje medsebojnih odnosov, razdiralne težnje in še marsikaj kar prikrito slabi poslovno učinkovitost delovne organizacije.

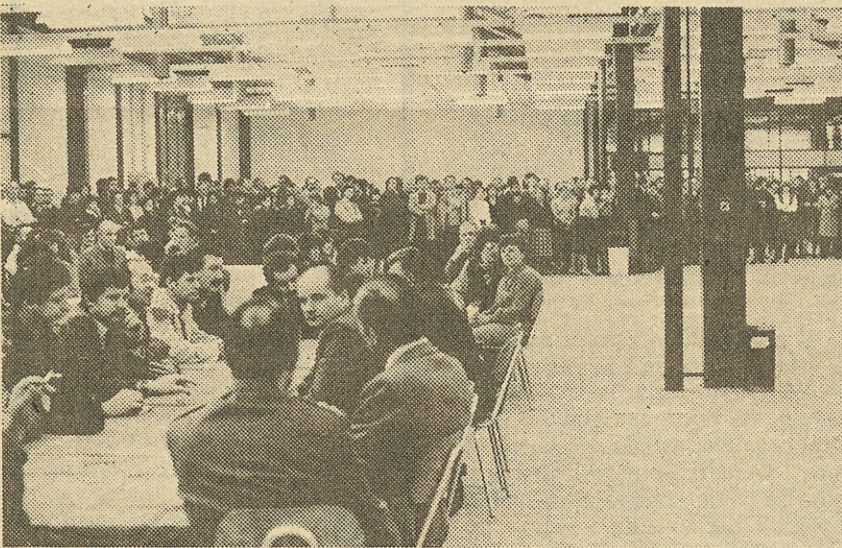
Za odpravo teh slabosti je bilo doslej že precej narejeno, vendar sta izguba v preteklih letih in težava z repromaterialom le naredila svoje in precej otežila normalen potek poslovanja ter tovrstna prizadevanja. Izkušnje v DO Elektrozeve so namreč le pokazale, da enostranskih rešitev ni moč učinkovito uresničiti saj se problemi med seboj kaj hitro posledično povežejo. Nove možnosti boljšega poslovanja bo zato nujno podpreti na vseh področjih in na vsakem delovnem mestu, kajti le tedaj bo končni rezultat resnično tak kot je lahko in kot ga večina delavcev v DO Elektrozeve želi.

Boris Čerin

JUBILANTI 30, 20 in 10-letnega dela v SOZD ISKRA

1. Jubilanti 30 letnega dela
KOVIČ Marija, JERAJ Franc, MIHELIČ Jože, MOZETIČ Marija, ČEPURAN Mijo, IZANEC Marija, KOPRIVEC Marija, MAČEK Miloš, MUNDA Nežka, RUSJAN Bruno, TRUNK Vera, VAVPOTIČ Dušan, MOZETIČ Danilo.

2. Jubilanti 20 letnega dela
BOGATAJ Jožefa, BUH Slavka, KAVČIČ Alojz, PAPEŽ Božidar, SEDEJ Jože, VELKVARH Francika, ŽAVBI Lidija, JURCA Franc, PIRNOVAR Bogdan, ZORKO Anton, JAKLIČ Maksimiljan, GUZELJ Stane, KRANJC Stanislav, PREŠEREN Stanislav, SUHA-



S proslave v DO Elektrozeve.

želi omejevati delovanje trga in njegovih zakonitosti (glej v nadaljevanju).

Organizacije združenega dela pa morajo 3 mesece od uveljavitve tega zakona (torej do 31. marca 1985) sprejeti nove ali določiti v dosedanjih splošnih aktih postopek za oblikovanje cen, pravice in dolžnosti upravnih organov OZD (direktorjev — pomočnikov, vodij GPS itd.) pri oblikovanju cen in način informiranja delavcev o kazalcih, ki služijo kot podlaga za oblikovanje cen. (V odsotku je predvideval samo postopek in pristojnost samoupravnih organov pri oblikovanju cen. V razpravah smo opozarjali na to pomanjkljivost, ki je sedaj odpravljena v določilu, kaj vse se mora v samoupravnem splošnem aktu opredeliti s področja cen. Glede na odsotnost je novo tudi to, da podrobneje ureja načine oblikovanja cen).

V okviru osnovnega koncepta svobodnega oblikovanja cen po tržnih pogojih pa v nadaljnjem obvezuje OZD, da v medsebojni reprodukciji povezani pri proizvodnji, predelavi in menjavi izdelkov in storitev samostojno urejajo cenovna razmerja na podlagah skupnega prihodka oziroma dohodka. Torej brez vmešavanja in presojanja širše družbene skupnosti oziroma države. Tako naj bi v medsebojni sporazumni ali pogodbeni določili tudi elemente za oblikovanje cen, ki pa morajo zagotoviti, da se bodo cene gibale v mejah ekonomskih zmožnosti posameznih udeležencev v reprodukcijem procesu od surovin (rude) do končnih izdelkov. Tukaj je predvsem vgrajen element odgovornosti, samostojnost pa ni zamišljena stihijsko, kolikor bi kdo potreboval, temveč predvsem v smeri objektivizacije ravni cen, ki jo prenesejo oziroma v končni posledici diktirajo potrošniki s svojo kupno sposobnostjo.

Na ta način naj bi prišla do veljave socialistična samoupravna načela ustvarjanja skupnega prihodka in organizirano izrinjanje države in njenih organov iz urejanja cenovne problematike in neposrednega določanja cen, od katerih je »tudi« odvisen obseg prihodka. S

tem so v ta novi zakon bolj prenesena določila iz 62. člena zakona o združenem delu, ki daje širšo podlago, da se cene oblikujejo samostojno predvsem v združenem delu.

Naslednja zanimivost, ki tudi predstavlja popolno nasprotje dosedajni praksi, je določilo o prepovedi, da proizvajalci, ki proizvajajo isto vrsto izdelkov (»grupacije«), medsebojno s samoupravnimi sporazumi skupaj določijo elemente za oblikovanje cen oziroma enotne cene na jugoslovanskem trgu. To določilo je tudi kazensko sankcionirano, medtem ko smo v dosedajni praksi večinoma sledili prav tem postopkom in načinom (kartelskega) samoupravnega sporazumevanja in izravnavanja cen »za zeleno mizo«, ne glede na kvaliteto, tehnično — tehnološko sestavo, izvozne dosežke in druge kakovostne dejavnike oziroma karakteristike, po katerih so se »enaki« izdelki vendarle bistveno razlikovali med seboj.

Hkrati pa novi »zakon o cenah« temelji na prvotni obveznosti organov družbenopolitičnih skupnosti, da z ukrepi ekonomske politike, sprejetimi v skladu s planskimi akti na ravni SFRJ, delujejo na izravnavo ponudbe in povpraševanja. Novost je v tem, da naj bi le-ti šele neposredno določali cene takrat, ko so prej že izbrali vse instrumente ekonomskih ukrepov in pri tem ocenijo, da utegne priti do motenj na trgu, oz. pri izvajanju plana razvoja.

(Pomanjkljivosti, na katere se je opozarjalo v razpravi, so bile usmerjene na preveč ohlapno opredeljene odgovornosti družbenopolitičnih skupnosti, za vnaprejšnje sprejemanje ekonomskih ukrepov za zagotavljanje delovanja tržnih zakonitosti, ki je sedaj v samem zakonu odpravljena oziroma je jasno določena obveza za sprejemanje ukrepov ekonomske politike, s katerimi bodo vplivali na ponudbo in povpraševanje. Le tako bi lahko bili ukrepi neposredne kontrole cen izjeme, ne pa zopet splošno veljavno pravilo).

Iz konteksta naslednjih členov izhaja, da se

pri družbeni kontroli cen in uvajanju ukrepov neposredne kontrole cen ocenjuje realno vrednotenje in smotrna uporaba materialnih dejavnikov proizvodnje. Tako bi lahko sklepali, da so med elementi za oblikovanje cen — ki jih v zakonu nikjer posebej ne razčlenjuje — uvrščene tudi materialne kalkulacije za posamezen izdelek oziroma storitev, ki naj bi objektivizirale stroške proizvodnje. To je glede na obstoječo prakso dejanski zasuk k realnemu vrednotenju vsake proizvodnje — seveda tiste, ki je družbeno potrebna, kar pa mora pokazati šele trg — ki bo to skozicene šele potrdil. Ker je osnovna opredelitev oblikovanja cen po zahtevah in možnostih trga, naj bi kalkulacija služila posameznim subjektom za oceno pravilnosti odločitev tako za proizvodno orijentacijo, kot tudi za raven oblikovane cene.

Enako iz nadaljnjih določil izhaja, da se bo še naprej v določeni meri vrednotila, spremljala in ocenjevala konkurenčna sposobnost na tujem trgu, kar pomeni, da bodo med elementi za oblikovanje cen tudi ravni in ustrezne primerjave svetovnih cen v takšni ali drugačni obliki (izvozne, uvozne, indomilne, itd.). Poleg tega pa ni izključena primerjava položaja panog in grupacij v primarni delitvi, učinkovita uporaba proizvodnih dejavnikov in namenske delitve dohodka.

Predlagatelj se tudi zaveda, da popolnoma svobodnega delovanja trga, ki bi obsegal vse proizvode in storitve, ne moremo pričakovati; zlasti to velja za razvoj prometne infrastrukture, energetike ter nekaterih osnovnih kmetijskih — živilskih proizvodov. Tako je predvideno, da se v planskih aktih na ravni SFRJ določijo skupni elementi za oblikovanje cen, ki pa temeljijo na svetovnih cenah in dolgoročnem interesu potrošnikov in proizvajalcev v teh panogah. Te cene pa naj bodo na ravni ekonomskih cen, ki na ustrezen način vrednotijo realne dejavnike proizvodnje. To pomeni, da cene ne bismele biti prenizke, saj bi povzročale preveliko porabo ob zaostajanju nadaljnjega razvoja, ki ga neekonomske cene ne bi mogle pokrivati. Pa tudi previsoke ravni

cen ne bi bile stimulative v nadaljnjih fazah potrošnje. Zato naj bi s cenami začasno zagotovili vsaj enostavno reprodukcijo.

V tem smislu se bodo cene teh izdelkov in storitev praviloma gibale v skladu s splošnim gibanjem cen industrijskih izdelkov.

(Zavzemali smo se, da se v to določilo na ustrezen način vključijo tudi osnovne surovine iz črne in barvne metalurgije ter bazne kemije, ki sedaj z neekonomskimi »sivimi cenami« pritiskajo na predelovalno industrijo ter ji slabijo nadaljnjo reprodukcijsko in izvozno sposobnost. V razpravah smo opozorili na neekonomski in neusklajeni razvoj v teh panogah, ki ga te poskušajo pokrivati in izvajati s »sivimi cenami«, ki so znatno nad vsakršno ravni svetovnih cen, čeprav se nanje stalno sklicujejo. Tukaj bi bil vsekakor potreben skupen in usklajen nadaljnji razvoj teh panog oziroma pridobivanje potrebnih surovin, ki ga je mogoče zagotoviti le poenoteno na ravni celotne države in ob sodelovanju tudi drugih ukrepov predvsem na področju ekonomskih odnosov s tujino, investicijske politike, kompenzacij, itd.

Prek Gospodarske zbornice SRS se še nadalje zavzemamo za centralno, s »planom« določene okvire nadaljnjega razvoja, ki naj opredeli bilanco surovin po količini in kvaliteti doma in iz uvoza, devizne potrebe v reprodukcijskem procesu, stroškovno ceno, ki bi zagotovila skupaj dogovorjen normalen razvoj oziroma uvedbo možnih kompenzacij, če je v nadaljnji reprodukciji izračunana stroškovna cena nesprijemljiva zaradi previsokih stroškov imputa pri izvozu usmerjeni proizvodnji. O vseh teh elementih cen pa naj bi se enakopravno sporazumevali medsebojno sodelujoči subjekti v celotni reprodukcijski verigi in bilateralnimi sporazumi določali posamične cene).

Posebej so izpostavljene zaščitne cene kmetijske — živilskih proizvodov. Poleg tega pa bi naj te cene uravnale setev, ki tako ne bi

DOLC Ivan, MOŽINA Marjan, REBEC Vida, RIFELJ Jože, SLOVŠA Francka, STANOVNIK Štefan, ŠIRCELJ Pavla, ŠKOF Nežka, GROSELJ Stanislav, MAČEK Jože, NOVLJAN Anton, SAGMEISTER

(Nadaljevanje na 6. strani)

Janku Zamejcu v slovo



Vsakokrat, ko poseže smrt v naše vrste, se zamislimo o človeku, ki je bil pa ga ni več, čeprav njegov spomin in delo še vedno živita med nami. Pred nedavnim smo se poslovili od dolgoletnega sodelavca Jankota Zamejca.

V Iskro je prišel med prvimi sodelavci v jeseni leta 1956 v takratni IEV v Ljubljani, kjer se je prav takrat formirala skupina delavcev za začetek proizvodnje v novozgrajeni stavbi v Horjulu. Tu je pričel z delom na nastavljenih transformatorjih. Začel je z ročnim navijanjem, ker strojev takrat še nismo poznali.

Poln življenjskega optimizma se nikoli ni otepal dela, niti za delovno mizo, niti v organih samoupravljanja. Kot dolgoletni predsednik komisije za varstvo pri delu je uvedel mnoge izboljšave za lažje in varnejše pogoje dela.

Leta 1960 je bil kot uspešen predelavec premeščen v službo kakovosti in kvalitete in kmalu nato prevzel vodenje mehanske kontrole. Leta 1970 je bil iz mehanske kontrole premeščen v vhodno kontrolo, kjer je ostal do svoje boleznzi oziroma prerane smrti.

Kot človek, ki je v svojem življenju marsikaj težkega preživel, je imel izostren posluh za težave svojih sodelavcev. Kot umen sadjar ni skrival svojega znanja in izkušenj. Marsikoga bo spomladi prav cvetoča jablana spominjala na njegovo delo.

Sodelavci TOZD Elektronika, Horjul

bila stihijsko — kampanjska, usmerjena je po trenutno obstoječih tržnih možnostih. (Pomanjkljivosti so v že sedaj neustrezno rešenih subvencijah ali kompenzacijah, ki ne stimulirajo dovolj kmetijske — živilskih proizvajalcev za večjo pridelavo oziroma prirejo in se vlečejo naprej. Z druge strani pa enakopravno ne ščitimo tudi potrošnikov pred prehitrim naraščanjem cen osnovnih življenjskih potrebščin, ki bistveno vplivajo na rast življenjskega standarda. Prehitra rast cen hrane nujno vodi v povečanje osebnih dohodkov in drugih prejemkov prebivalstva, to pa draži proizvodnjo in storitve, zato pritiska na splošno rast cen. Tako se poleg drugih dejavnikov (obresti in tečaj) nadaljuje spirala stroškovnih pritiskov na rast cen v drugih dejavnostih gospodarstva).

Za proizvode po individualnih naročilih ali proizvodnjo po posebnih tehničnih pogojih in prodajo preko javnih licitacij se v posebnem členu izpostavlja določilo o oblikovanju cen v fiksnem znesku znotraj določenega roka. (Te določilo je v bistvu nepotrebno, sploh pa ne v predloženem tekstu, saj imamo te zadeve bolj urejene z zakonom o obveznih razmerjih. Na to smo stalno opozarjali, vendar očitno ni zaleglo ter je celotni člen iz odsutka ostal nespremenjen, tako »onemogoča« ustrezno uporabo drsne lestvice, katera vsekakor deluje dosti bolj stabilno na rast cen kot sedanja oblika določanja cen na dolgi rok. Tukaj bomo v praksi gotovo nadaljevali z uporabo drsne lestvice in jo zato uvrstili med elemente za oblikovanje cen).

Glede razmerij med proizvodnjo in trgovino vnaša novo obliko samoupravnega sporazumevanja o trajnem poslovnem sodelovanju ter opredeljuje udeležbo proizvodnih oziroma prometnih OZD, tako da poleg meril in standardov na podlagi skupnega prihodka o. dohodka, le-te določajo na podlagi cen v prodaji na debelo oz. na drobno.

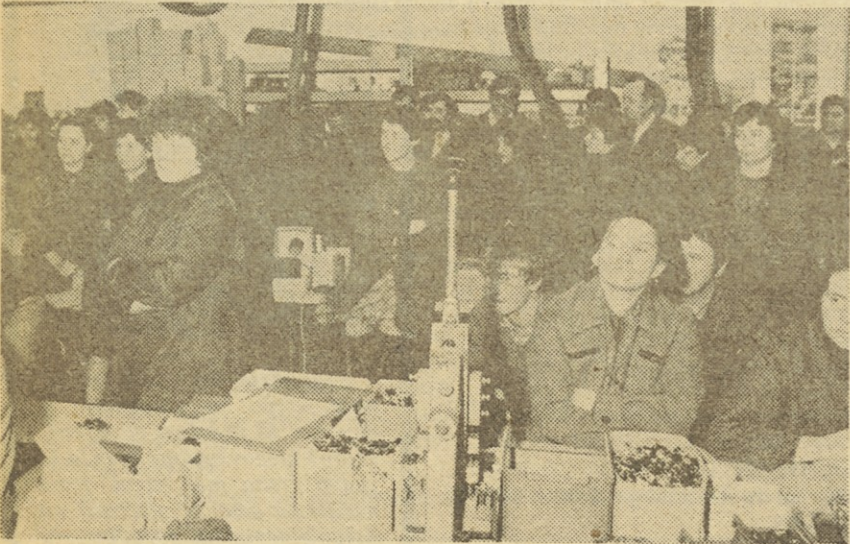
(Dalje prihodnjič)

Več pozornosti izvajanju sprejetih sklepov

Čeprav je bilo razprave malo, so člani kolektiva vrhniških Anten dobro izkoristili letošnji članski sestanek sindikata. V petek, 7. decembra, so sprejeli kritično poročilo o delu svojega sindikata — se pravi vseh njih — v preteklem letu in se opredelili za poglobljena delovna področja v prihodnjem.

zadolženi odgovorni delavci in službe, posvetili premalo pozornosti.

Sicer pa so na članskem sestanku pregledali vsa področja, ki jih je obsegala aktivnost sindikata v tem letu. Na prvem mestu je seveda vse, kar je povezano z gospodarjenjem in uresničevanjem gospodarske stabilizacije. Sindikat tu ni bil le pasiven spremljevalec dogajanja, saj je bil



S sestanka sindikata na Vrhniku.

Osnovne kritične besede iz poročila o delu v preteklem letu so bile namenjene delovanju delegatskega sistema. Ugotovili so, da je bila povezanost delegacij zbora združenega dela občinske skupščine in delegacij v SIS prešibka, da so premalo pozornosti namenjali izvrševanju sprejetih sklepov samoupravnih in organov DPO in da so tudi izvajanju sklepov, za katere so bili

pobudnik za pripravo akcijskega programa za izboljšanje rezultatov gospodarjenja, obravnavo rezultatov so bile poglobljene in tudi sicer je bil največji delež dejavnosti te DPO povezan s skrbjo za boljšim poslovanjem.

Sindikat vrhniških Anten je spremljal tudi socialno varnost svojih članov; ugotovili so, da socialnih

problemov v tovarni ni, da pa to še ne pomeni, da so odpravljene tudi problemi glede nagajevanja po delu. Osnovna organizacija Iskre na Vrhniku podpira zahteve, da je treba prave ljudi razporediti na prava mesta in jih tudi ustrezno nagraditi, pa tudi kaznovati, kadar je to v širšem interesu.

Delo v prihodnjem letu bo obsegalo aktivnosti na področjih družbeno-ekonomskih odnosov in samoupravnega planiranja, delegatskih odnosov, uveljavljanja načel delitve po delu in rezultatih dela. Posebno pozornost bodo posvetili inovacijski dejavnosti, izvajanju nalog iz njihovega stabilizacijskega programa, informiranju in zadolžitvam s področja LO in družbene samozaščite.

Stane Fleischman

V spomin Franciju Košniku



Spomin se vrača. Vrača nazaj, za prek 30 let. Zakaj to? Zato, da se spomnimo, kdaj smo se prvič srečali, da srečali kot mladi ljudje, ki bodo polni volje do dela, delali skupaj in ustvarjali, ker minilo še ni dolgo, ko nas je sovražna roka izpustila iz svoje pesti in nam zapustila porušeno domovino. Da Franci, tudi Ti si okusil, kako se ustvarja in gradi srce tovarne, kako se kali človek, da postane klen delavec v Orodjarini, da postane dober mojster graver, da pa ostane predvsem dober tovariš, človek, človek dela in sodobnih nazorov, mož in oče svoji družini, ki ga še kako potrebuje.

Vse to si Ti združeval v svoji krhki postavi, vse to si Ti odražal v svojih aktivnostih. Zato zate besede ne, ne bom, ne morem — ni bilo. Bila je beseda človeka, ki je skoraj zastala na delovnem mestu — beseda »ja, ko se vrnem, bomo nadaljevali z delom.« Toda Franci, nisi se vrnil, a obljublamo Ti, da bomo Tvoje delo nadaljevali. Nisi se vrnil, bil si kljub 30-letnemu delu med nami ogoljufan.

Usoda Te je ogoljufala za slovesni trenutek, ko bi iz rok predstavnika celotne Kibernetike prejel plaketo za minulo delo. Da za delo, Franci! Plaketa je obmirovala na Tvojem delovnem mestu in Tvoja ljubeča sinova jo bosta lahko pokazala prišleku z besedami: »To je plaketa o delu najinega očeta in o slovesu na njegov spomin, na težak dan njegovega priznanja in odhoda od nas.«

Zavedali smo se, da usode človeka ni moč prelisičiti, da skoraj smo verjeli, da Ti bo to uspelo. Ko smo TE po težkih trenutkih nekaj minut, ki so bile dolge kot večnost, izročili v oskrbo izkušenim rokam zdravnikov, ki so ti s skrajnimi naporii vrnili duha, smo upali, da je najhujše za tabo. A zmotili smo se. Lep praznični dan, dan rojstva Tvoje in naše domovine, je bil krut za nas, ki smo izvedeli, da smo te izgubili za vedno, bil je nečloveški dan, zate, ker te je ogoljufal za največjo vrednoto človeka — življenje. Življenje pa je tisto, kar si Ti izgubil, kljub temu, da si bil človek zaupanja in izostrenega čuta do napredka, ki naj tudi omogoča življenje.

Najvišji priznanji Iskrinim tržnim komunikacijam

V Portorožu se je te dni končal Prvi jugoslovanski festival tržnih komunikacij. Iskra je na njem osvojila dve najvišji priznanji »Zlati ideji Portoroža«, in sicer v kategorijah filmskih in grafičnih del.

Zveza propagandistov Jugoslavije je organizirala v Portorožu od 5. do 9. novembra prvi jugoslovanski festival tržnih komunikacij. Njegov namen je bil spodbuditi dobre kreativne rešitve ter širši javnosti predstaviti najboljša dela s tega področja tržnih dejavnosti.

Za tekmovalni del festivala je bilo prijavljenih več kot 400 prispevkov, razdeljeni pa so bili v tri kategorije — film, radio in grafično oblikovanje. Vse tri kategorije pa so bile znotraj razdeljene tudi po posameznih elementih.

Iskra je tekmovala z grafičnimi in enim filmskim delom ter dosegla v teh kategorijah dve visoki priznanji — Zlati ideji Portoroža, ob tem, da je organizator podelil kot najvišje priznanje Grand Prix.

V kategoriji filmov se je Iskra predstavila s kratkim propagandnim filmom s področja varjenja. Ta film so naši bralci verjetno že videli na televiziji, ko v napeti verigi počil člen, isti člen pa Iskrin varilni aparat

ponovno zavari. Simbolična govoriča tega filma je, da so Iskrini varilni aparati zanesljiv člen v proizvodni verigi posameznih Iskrinih tovarn.

Avtor scenarija nagrajenega filma je vodja dejavnosti propagande v Iskrinem Marketingu Dušan Benko, besedilo je napisala Klara Truden iz Marketinga, posnela ga je agencija Export projekt, režiral pa Boštjan Vrhovec.

Zlato Idejo Portoroža na področju grafičnega oblikovanja pa je prejela Iskra Delta za serijo komercialnih prospektov in brošur o Deltinih računalnikih. Nagrada je vsekako izredno priznanje dejavnosti tržnega komuniciranja v Iskri Delti, ki ga vodi Vasja Herbst. On je bil tudi vodja grafičnega projekta.

Nagrajene prospekte in brošure sta oblikovala zunanji stalni sodelavec Tržnega komuniciranja v Iskri Delti arhitekt Andrej Hrausky in arhitektka v Delti Mojca Turk.

Žal Iskra na festivalu v Portorožu ni sodelovala v okviru četrtega sklopa tekmovanj, kjer so udeleženci predstavili svoje celostne akcije. Ta odsotnost je povsem razumljiva, saj je pristop pri reševanju določenih problemov komuniciranja v Iskri še vedno preveč parcialen, preveč razdrobljen in v Portorožu nismo imeli česa pokazati...

Lado Drobež

DO KONDENZATORJI

V Semiču dobili nov računalnik

Osmi november je bil vsekako za semiško delovno organizacijo pomemben dan. Tega dne jim je namreč DO Iskra Delta dobavila računalniški sistem DELTA 644, ki vsekako predstavlja nov korak v posodabljanju informacijskega sistema v semiški delovni organizaciji.

V Semiču so se začeli z računalništvom ukvarjati že leta 1976, ko so nabavili miniračunalnik MAI basic/for. Takrat je bila nabava sodobnega sredstva za obdelavo podatkov potrebna, ker bi sicer morali za obdelavo nekaterih področij zaposliti precejšnje število neproizvodnih delavcev. Treba je namreč vedeti, da je takrat prišlo na podlagi zakona o združenem delu do reorganizacije, ker so iz TOZD postali delovna organizacija s tremi TOZD in skupnimi službami. Tako so v naslednjih letih avtomatizirali delo na

naslednjih področjih: obračun osebnih dohodkov, glavno knjigovodstvo, knjigovodstvo terjatev in obveznosti, fakturiranje, vodenje zalog z materialnim in blagovnim knjigovodstvom, obračun delovnih nalogov in knjigovodstvo osnovnih sredstev.

Ob posodabljanju informacijskega sistema pa so se v Semiču srečali še s celo vrsto težav in jasno jim je postalo, da bodo zmogljivosti sicer sodobnega računalnika kmalu zapolnjene. Vpeljati so morali drugo in delno še tretjo izmeno, da so lahko obvladali tako veliko količino podatkov. Seveda je to vplivalo tudi na računalnik, ki se je ob takšni obremenitvi vse hitreje staral in obrabljal in vse pogostejše se je zato tudi kvaril. Zato so že leta 1980 začeli razmišljati o okrepitvi računalniškega sistema. Obstoječi sistem so sicer razširili do skrajnih meja, vendar

(Nadaljevanje na 7. strani)

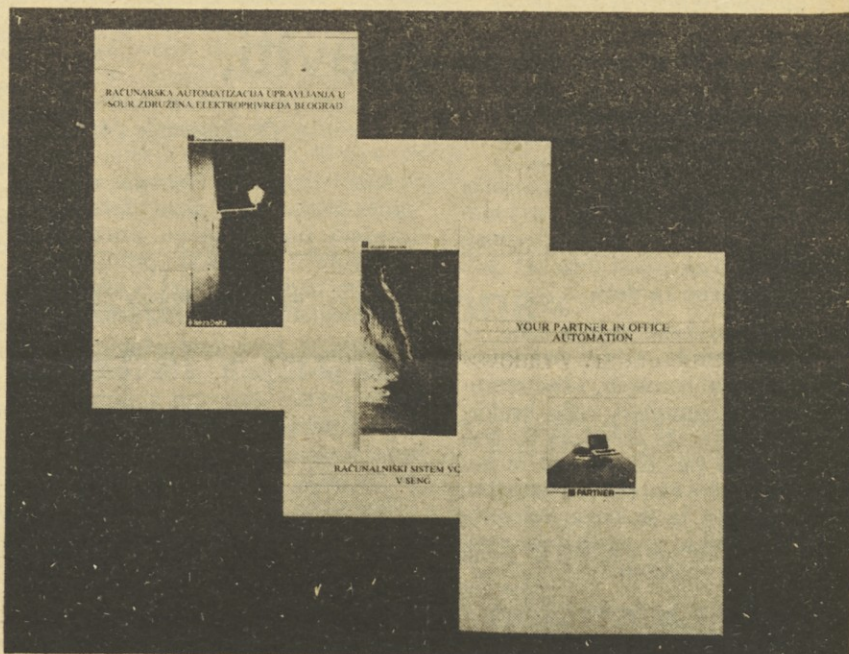
V novih proizvodnih prostorih

(Nadaljevanje s 5. strani)

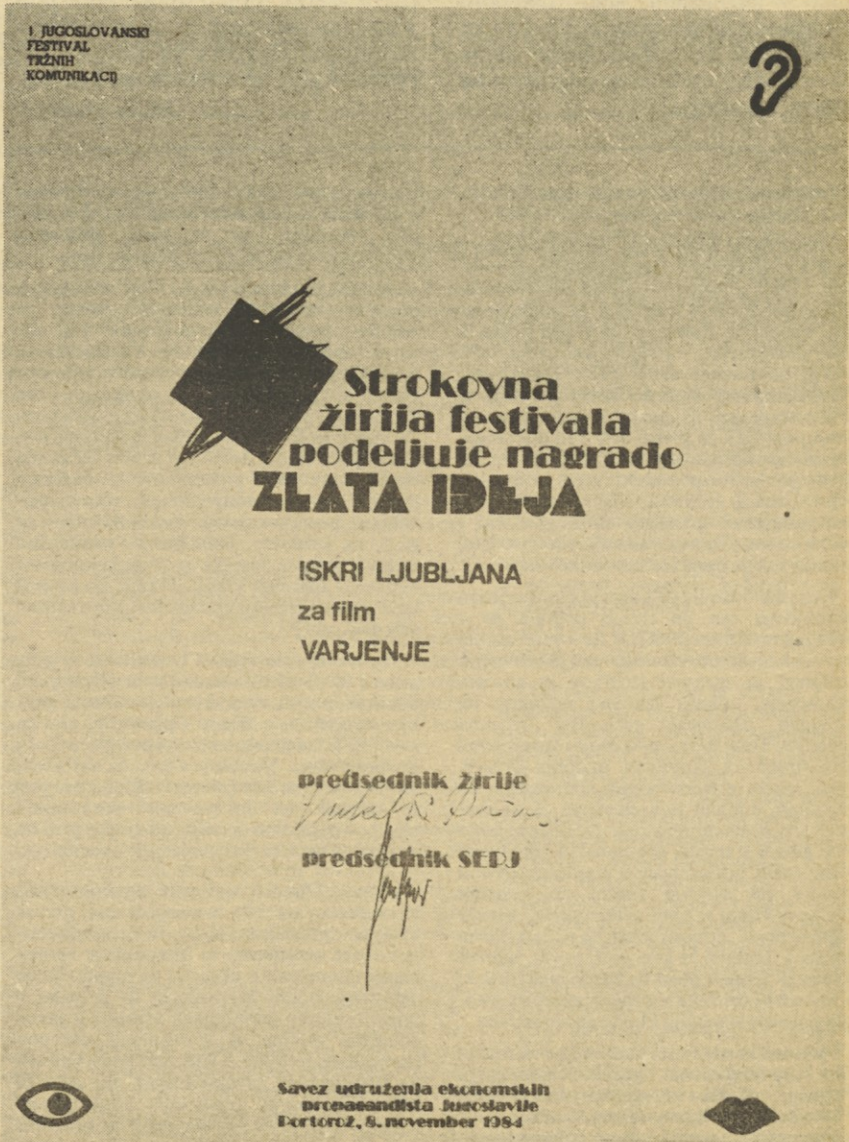
Emil, BIZJAN Marija, ČADEŽ Antonija, GOLC Marija, GRDA-DOLNIK Jožica, GRBEC Marijana, JAZBEC Katarina, JURCA Julka, KOGOVŠEK Kristina, KRŽIČ Matija, MOLE Antonija, MRZLIKAR Ana, OGRIN Marija, PIRC Marija, SLOVŠA Ana, SMRTNIK Izidor, TRČEK Janez, TROHA Valentina.

3. Jubilanti 10 letnega dela
ŠEŠEK Darinka, ŠETINA Vlasta, ŠVALJEK Mira, ZZOLLY Mihajlo, DOLEN Olga, LJUBOJA Stojan, MANFREDA Zdravko, MARŠIČ Jozo, PUŠENJAK Jože, STEGEL Iztok, VAVPOTIČ Milan, KRAMER Ivan, PERTINAC Bojan, ŠANDIČ Ruža, KOZINC Miran, LUKANC Marija, MARN Marica, RECHBERGER Julijana, SELMANI Selman, ZULJAN Jel-

ka, AREŽINA Zora, BEVC Darko, DJUKOVIĆ Hedija, GABER Marija, KARAPETROVIĆ Bora, LONČARIČ Spomanka, MARKAČ Verica, MATOSIČ Mladen, NOSE Marija, PICEK Ana, PRAČEK Bojan, SELIŠKAR Anica, STUBIČAR Marija, VINKO Elizabeta, VIZJAK Katarina, ŽIŽAK Sarafina, ŽUMER Marija, HITI Nevenka, INTIHAR Julijana, KOVAČEVIČ Slavko, LAH Anica, LENARDIČ Irena, MODIČ Franc, PETRIČ Franc, PETRIČ Milena, PIRMAN Terezija, SELJAK Franciška, SRNEL Marija, ŠTRUKELJ Marija, ZAKRAJŠEK Darinka, ZALAR Marica, ZALAR Ladislav, ZALAR Majda, ŽNIDARŠIČ Alojzija, BOZOVIČAR Franci, BOZOVIČAR Marinka, KRŽIČ Marinka, KATALINIČ Bojan, LOGAR Danilo, MAROLT Marjetka, PREBIL Ivanka, TOMINC Matevž, ZALOKAR Marjan.



Zlata ideja za 4 prospekte Iskre Delta.



Priznanje Iskrinemu marketingu.

Osební dohodki v luči stabilizacijskih prizadevanj

Ekonomisti vse pogostje opozarjajo, da se stabilizacija uresničuje v veliki meri tudi na račun osebnih dohodkov delavcev. Zato smo se napotili k Marjanu Sedeju, strokovnemu sodelavcu Iskra Delte, zadolženemu za področje dohodkovnih odnosov v tej delovni organizaciji, da bi ga vprašali, kakšen je njihov odgovor na zastavljeno vprašanje: kako je z osebnimi dohodki v luči stabilizacijskih prizadevanj, in kaj o tej temi meni na sploh. Povedal nam je:

»Z drastičnim znižanjem osebnih dohodkov delavcev ne bomo rešili gospodarske stabilizacije. Nasprotno! Nenehno krčenje sredstev za osebne dohodke izredno negativno vpliva na razpoloženje posameznih delavcev. Posledica tega pa je slabše delo in s tem manjši dohodek organizacij združenega dela in družbe kot celote.

To zakonitost nam potrjujejo že motivacijske teorije, ki ustrezno odgovarjajo na staro vprašanje: zakaj človek dela?

Vprašanje motivacije so sistematično reševali že različni avtorji. Maslow je celo razvil teorijo o hierarhiji človekovih potreb in o načinu in razredih zadovoljevanja teh potreb. Ta teorija je bila velikokrat uporabljena pri različnih raziskavah motivacijskih dejavnikov pri naših delavcih. Navadno so delavci omenjali različne motive za uspešno delo: dober zaslužek, dobri nadrejeni, dobri delovni pogoji, možnost napredovanja, kreativno delo in podobno. Morda ti motivi še veljajo, vendar v pretežno visoko razvitih industrijskih državah in to tedaj, ko imajo delavci že zadovoljene osnovne potrebe. Pri nas pa je, in to vedno bolj in bolj, osnovni motivacijski dejavnik zaposlenih delavcev višina osebnega dohodka.

In namesto, da bi se vsi napor — strokovni, gospodarski in družbenopolitični — usmerili prav v zadovoljevanje tega motiva, se skuša reševati gospodarski položaj v veliki

meri prav s krčenjem osebne porabe delavcev.

Na drugi strani pa nam družbena praksa kaže, da so delavci prav na tem področju najbolj občutljivi, nezadovoljni in zato delovno manj uspešni. Naši delavci so si v tujini pridobili sloves dobrih, sposobnih in uspešnih industrijskih delavcev. Z drastičnim zniževanjem osebnega standarda delavcev svojih, v tujini priznanih kvalitet, ne bo spodbujal, razvijal in še manj izboljševal.

Vse se torej vrti v začaranem krogu, krog pa se začneja že pri planiranju. Osnovni in glavni cilj planiranja je boljši družbeni in osebni standard delovnih ljudi. Vsi ostali načrti pa morajo služiti temu glavnemu cilju. To pomeni, da je treba proces planiranja začeti že pri planiranju sredstev za osebne dohodke. Izhodišče plana mora biti odločitev o rasti, oz. predvideni višini osebnih dohodkov, se pravi o višini osebne porabe delavcev. Samo na ta način je lahko poslovni cilj v delovni organizaciji akcijski, saj bi spodbujal delavce za njegovo realizacijo, ne pa slonel na približnih ocenah poslovnih možnosti.

Iz tako postavljenega izračuna sredstev za osebne dohodke bi moral izhajati izračun potrebnega čistega dohodka, dohodka, materialnih stroškov in prihodka. V naši vsakdanji praksi pa najprej načrtujemo prihodek in dohodek, potem pa ugotovljamo, kakšen obseg sredstev za osebne dohodke smemo razdeliti. To pa delavce vodi v pasivni položaj, ko samo čakajo, kakšen obseg sredstev jim bo za naslednje leto odmeril družbeni dogovor.

Mislím, da mora končno biti jasno vsem, da osebni dohodki niso nizki, ker je dohodek majhen, pač pa obratno. Dohodek je majhen, ker so osebni dohodki nizki. Stabilizacije pa ne moremo reševati v situaciji, ko osebni dohodki postajajo socialna kategorija, ne pa osnovno gibalno doseganja boljših delovnih rezultatov.

Mara Ovsenik

POSLOVANJE ŠIROKE POTROŠNJE V 9 MESECIH 1984

Nadaljevanje zaskrbljujočih gibanj

Rezultati poslovanja DO Široka potrošnja v prvih devetih mesecih letošnjega leta ne dajejo podlage za kakršenkoli optimizem. Dosežen ni bil namreč domala noben planski cilj, negativni trendi, ki so se zaskrbljujočo ostrino pričeli kazati v zaključku letošnjega polletja, pa se, kot vse kaže, še krepijo.

V analizi devetmesečnega poslovanja so zabeležena zaostajanja na vseh področjih, od obsega proizvodnje naprej (ki je dosežena v višini slabih 64% letnega plana namesto 75%, kolikor bi morala dosežati po izračunu za to obdobje). Koliko je za tak indeks kriv prenapet plan (ki ima za to nedvomno tudi nekaj zaslug) pa v tem trenutku ni toliko pomembno kot dejstvo, da je krepko opesal tudi tempo izvoza. Le 58% letnega načrta je bilo doseženega v tem obdobju, kar je za potrebe premalo, ne glede na optimizem sestavljalcev gospodarskega plana.

Ta dosežek bo povzročal težave še zlasti v prihodnjem obdobju, ko se bodo zaradi pomanjkanja deviz pričele kopičiti težave z zagotavljanjem repromateriala, potrebnega za nemoteno proizvodnjo. Teoretične možnosti za oskrbovanje z devizami v obliki takih ali drugačnih nakupov sicer so, vendar je v praksi drugače: viška deviz domala nikjer ni več, zato ostaja edina zanesljiva možnost ustvarjanje lastnih.

Ob težavah v zvezi z izvozom pa ne moremo mimo vse glasnejših kritik, ki letijo na račun pomanjkljive evidence stanja deviznih virov in deviznih obveznosti. Pregleda je namreč ravno toliko, da vsaka TOZD ne vidi resničnega stanja v

celoti, kar morda celo pripomore k omalovaževanju resnosti položaja. Prav gotovo bo treba z odločnim ukrepom združiti razdrobljenost današnjega spremljanja dogajanj na tem področju v okvir ene službe. In še problem, ki pesti izvoznike: terjatve do inozemskih kupcev se kopičijo (precejšnje so sicer tudi terjatve do domačih kupcev, vendar predstavljajo devizne kar 69% vseh). Kar dve tretjini terjatev do inozemskih kupcev sta bili po zaključku devetih mesecev že zapadli, kar z drugimi besedami pomeni, da Široka potrošnja razpolaga s 5 milijoni dolarjev manj, kot bi ob uspešni izterjavi lahko. Kako zelo to vpliva na možnosti za uspešno gospodarjenje, je odveč pojasnjevati!

Med poglavja, ki sestavljajo analizo poslovanja v obravnavanem obdobju sodi tudi ugotovitev o poglavitnem vzroku za slab poslovni rezultat. Gre za delež izdelavnih materialnih stroškov v celotnem prihodku, ki je od leta 1983 do oktobra letos narasel od 57 do 63%. To z drugimi besedami pomeni, da cene končnih izdelkov, ki so se v poprečju leta dni podražili za 60%, vse bolj zaostajajo za cenami reprodukcijskih materialov, ki so se v istem obdobju podražili v poprečju za 78%. Ta ugotovitev je zaskrbljujoča še zlasti zaradi dejstva, da se materiali dražijo naprej po logiki klasičnega zidanja cen, cene končnih izdelkov pa že stojijo pred pregrado kupne moči prebivalstva na eni in administrativnimi predpisi na drugi strani.

V devetih mesecih letošnjega leta se je povečal tudi delež obresti v celotnem prihodku, ki je narasel od lanských 6,7% na letošnjých 8,5. To

V Semiču dobili nov računalnik

(Nadaljevanje s 6. strani)

njegove zmogljivosti niso več zadostale. Zato so se odločili, da bodo nadaljnji razvoj informatike gradili na dodatnem sistemu. Izdelali so program razvoja poslovnega informacijskega sistema za srednjeročno obdobje 1981—1985, v katerem so predvideli nabavo novega računalniškega sistema. V planiranem roku pa do dobave ni prišlo, saj uvoz ni bil mogoč, kakšne pa so bile razmere na domačem trgu pa je bilo tudi znano.

Na prelomu leta 1983/84 pa je končno prišlo do podpisa pogodb za računalniški sistem z delovno organizacijo Iskra Delta. O tej odločitvi, vredni 30 milijonov dinarjev, je razpravljali delavski svet DO in se soglasno odločil za izvedbo. Rok dobave je bil sredina prihodnjega leta. Septembra pa so jih iz Iskre Delta obvestili, da lahko dobe računalnik takoj. V Semiču so se odločili za predhodno dobavo, čeprav ustrezni pogoji za začetek dela niso bili še povsem pripravljeni. Zato so morale vse planirane dejavnosti steči veliko hitreje, vendar pa vseh priprav (na primer, prostora) niso mogli pravčasno opraviti in bo tako računalnik do začetka tega meseca deloval v zasilnih prostorih.

Glede na omenjeni program razvoja imajo v DO Kondenzatorji jasno zastavljene cilje za posodabljanje informacijskega sistema. Tako bodo v letu 1985 vpeljali obdelavo finančne likvidnosti, istočasno pa bodo teklo vse aktivnosti na velikem projektu krmiljenja proizvodnje z vsemi pripadajočimi obdelavami. Omenjeni projekt bodo izdelali po zaključeni celotah (modulih), ki jih bodo zlagoma vključevali v delo. Istočasno bodo razbremenjevali stari računalnik, ki bo tako lažje izvrševal obdelave z manjšim številom podatkov. Sledila bo povezava poslovnega informacijskega sistema s procesno informatiko.

Novi računalnik Iskra Delta 644 ima lastnosti, ki omogočajo predvideni način dela. To je 16 bitni miniračunalnik z visoko zmogljivostjo centralnega spomina in diskovnih enot ter z velikim številom priključnih mest za terminale (do 24), kar je za tak način dela zelo pomembno, saj morajo biti terminali instalirani na mestih, kjer poslovni dogodki nastajajo in kjer delavci informacije potrebujejo.

Seveda pa je ob vsem tem popolnoma jasno, da ob vse večjem številu podatkov in potreb po informacijah novi računalnik ne bo zadostal za dolgo in se bodo zato morali v Semiču tudi v prihodnje opremljati z novimi, boljimi tovrstnimi napravami in aparaturnami.

D. Ž.

povečanje gre predvsem na račun zunanjih vzrokov — inflacije, povečanih obrestnih mer. To pomeni, da je v celotni Široki potrošnji vendarle pričel teči neizogiben proces relativnega zaostajanja vrednosti zalog v primerjavi z naraščanjem celotnega prihodka.

Seveda pa bo treba storiti še marsikaj, kar bo omogočilo dolgoročno ustvariti več danes vse premajhnega obsega lastnih sredstev, potrebnih za poslovanje.

Seštevek vsega je rezultat poslovanja, ki ni za Široko potrošnjo nič ugodnejši kot so sestavine: delovna organizacija kot celota je zabeležila 388 milijonov dinarjev izgube. Dve temeljni organizaciji (TOZD TV, Pržan in TOZD TGA, Reteče) sta pridelali skupaj 521 milijonov dinarjev izgube, v vseh ostalih temeljnih organizacijah pa je bilo akumulacije za vsega 133 milijonov dinarjev. Žal ob zapisovanju tega rezultata ne moremo mimo ugotovitve, da izguba še narašča, podobno kot v mesecih doslej. Izguba, ki jo je kljub vsem ukrepom v obeh kritičnih TOZD (Pržan in TGA) že mogoče napovedati za konec leta, bo vsekakor presegla lastne moči Široke potrošnje.

Stane Fleischman

Srečanje jubilarntov dela in upokojencem

Letošnje leto je bilo za jubilarnte dela in TOZD KEKO Žužemberk še posebnega pomena, saj je 98 delavcev ali vsaki peti praznovalo svoj delovni jubilej, od tega celo 79 z 20 let dela v tem kolektivu.

Jubilarntom je v uvodnih besedah spregovoril direktor Dušan Lavrič, v katerem je nakazal prehojeno pot od začetka obstoja TOZD pa do danes. Nazorno je prikazal tudi letošnje poslovanje in uspešno zaključeno investicijo v preteklem letu, brez katere bi bilo že v tem letu veliko težav. Nakazal je načrti nadaljnji razvoj in razreševanje številnih nalog. Kritično je ocenil premajhno vključevanje mladine v srednje in še posebno višje in visoke šole, za nove strokovne kadre, na katerih naj bi slonel nadaljnji razvoj ne samo TOZD temveč tudi celotne krajevske skupnosti.

Srečanje jubilarntov je bilo v domačem okolju tovarniških prostorov. Za kratek kulturni program pa je poskrbela osnovna šola Žužemberk. Delovni jubilej so praznovali:

10-letniki

Blatnik Anica, Hočevlar Vera, Košiček Jožica, Košiček Milena, Legan Marija, Legan Milan, Lube Marina, Mohorčič Franc, Molek Jože, Pekol Jože, Praznik Ljuba, Primc Amalija, Rimc Tilka, Strmec Slavka, Štravs Marija, Štupar Jože, ml., Štupar Ljubica, Uršič Slavko;

20-letniki

Bijek Alojzija, Cajnko Tinca, Erjavac Francka, Filipič Irma, Gabrič Vesna, Glavan Anica, Glavič Olga, Globokar Marija, Gnidovec Franc, Gliha Jelka, Godec Marija 48, Godec Marija 23, Golobič Janez, Grbec Amalija, Grm Olga, Germ Rezka, Gruden Tilka, Hočevlar Ana, Hočevlar Marija, Hočevlar Milena 47, Hrovat Bogomir, Hrovat Cirila, Hrovat Danica st., Hrovat Gizela, Hrovat Marija 49, Hrovat Marija 41, Ilnikar Tončka, Jaklič Ana, Jenkole Malka, Jordan Zinka, Kocjančič Ana, Kocjančič Vera, Kolarič Mihaela, Košiček Franc, Koželj Pavla, Kužnik Angela, Kužnik Janez, Lavrič Franc st., Longar Franc, Longar Ivanka, Mačerol Štefka, Mirtič Marija 33, Mohorčič Rezka, Mohorčič Slavko, Mrvar Jožefa, Mrvar Metod, Nose Alojz, Novak Anica 48, Novak Jože, Novak Marija 23, Novak Marija 29, Pajk Jožica, Palčar Ana, Pasar Franc, Pirc Angela, Primc Amalija, Prušek Slavka, Rojc Jaka, Rojc Jožefa 29, Rojc Jožefa 39, Rugel Milka, Sadar Anica, Slak Anton 42, Slak Anica, Strmec Ana, Strojín Stanislav, Struna Anica 46, Stupica Mirko, Špelko Rezka, Štor Jožica, Štravs Milena, Štrumbelj Franc, Tomšič Kristina, Trunkelj Francka, Vavtar Ivanka, Zupančič Rezka, Zupančič Vera, Trunkelj Jožica, Uršič Roman;

30-letnik

Kocmur Jožef.

Jubilarntom dela je čestital tudi predsednik DS tov. Pajk Alojz in predsednica sindikata tov. Špiletič Jana z željo, da bi vsi zbrani praznovali tudi 20 in 30-letnico svojega dela v ISKRI.

SREČANJE UPOKOJENCEV

Tudi srečanje upokojencev je bilo organizirano na pomembni dan za sam kraj, ko je bila otvoritev na novo preurejene osnovne šole Žužemberk, katera od 24. novembra 1984 dalje nosi ime po VII. korpusu. Slavnostni govornik je bil Janez Vipotnik. Tako je vklesan spomin tudi poznejšim generacijam na številne Borbe iz NOB, katere je vodila ta enota na tem področju Suhe krajine. Po svečani otvoritvi so bili vsi naši upokojenci povabljeni na srečanje v prostore ISKRE. Direktor Dušan Lavrič je udeležence srečanja sam spremljal skozi proizvodne prostore, v katerih obratujejo pretežno novi stroji, izdelki lastnega znanja in domačih strokovnjakov.

Po ogledu tovarne je bila vsem upokojencem podeljena skromna denarna nagrada v posebno zadovoljstvo, saj prav ti najbolj občutijo inflacijo. Od skupnih 56 upokojencev se je udeležilo 42 članov, kar je zelo veliko. Vedno ugotavljamo, kako z veseljem se udeležijo vseh podobnih srečanj, kar pomeni, da se še vedno čutijo del kolektiva, s katerim so toliko let delili dobro in slabo.

V pogovoru so se radi spominjali prvih let obstoja tovarne, ko so bili mnogo težji pogoji kot danes. Mnogi so namreč morali hoditi peš po 10 km in več ali se voziti s kolesom ob vsakem vremenu, pa še brez zamude, brezplačni topli obroki in še bi lahko naštevali razne ugodnosti, ki jih včasih ni bilo, pa od utesnjenih neprimernih prostorov, do sedanjih novih industrijskih.

Prihaja obdobje, ko so prvi delavci že kar v večjem številu odpravljajo v zaslužen upokojitev, tako je bilo samo v letošnjem letu upokojenih 14 delavcev in to:

Novak Marija 29, Štupar Zmaga, Kocjančič Ana, Koncilja Draga, Rojc Jaka, Jaklič Ana, Tomšič Kristina, Legan Cvetka, Novak Marija 23, Hočevlar Ana, Klobučar Alojz, Zalašček Milan, Rojc Jožefa, Anžiček Valentina

V kratkem pa še Rezka Zupančič in Alojzija Gliha.

Pozdravni govor direktorja Dušana Lavriča z željo, da kolektiv še večkrat obiščejo ob takšnih in podobnih srečanjih, pa je ostal vsem udeležencem v prijetnem spominu. Srečanja upokojencev so se udeležili tudi prvi veterani naše TOZD to je: Marinčič Anica, Maver Vida in Konda Anton, katerim izrekamo še posebne čestitke.

KJ

Uredništvo glasila Iskra se je preselilo iz prizidka ob Iskrini stolpnici na Trgu revolucije 3 na Gregorčičevo ul. šte. 23/I. telefon 223-977.

Potrebe po sodelavcih

Objave prostih del in nalog v Iskri zbira in ureja Judita Bagon, SOZD Iskra DSSS, Trg revolucije 3, Ljubljana, tel.: 213-213, int.: 25-25. Prijave pošiljajte na naslov, ki je naveden v okviru objave posameznega delovnega, oz. temeljnega organizacijskega. Na tem naslovu prejmete tudi patenčne informacije o prostih delih in nalogah.

OBJAVE

Iskra ZORIN TOZD INDOK CENTER

1. Referent za klasifikacijo in oštevilčenje
Pogoji: dipl. ing. elektrotehnike, pasivno znanje tujega jezika

2. Sodelavca na področju industrijske lastnine
Pogoji: dipl. ing. elektrotehnike, znanje tujega jezika, praksa v razvoju ali proizvodnji
Delo je za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Pisne prijave z dokazili pošljite v 8 dneh na naslov Iskra ZORIN TOZD INDOK, Tržaška 2, Ljubljana. Rok obvestila je 30 dni po izteku objave.

Pregled dejavnosti Radiokluba Iskra v Kranju

Radioklub ISKRA je organizacija tehnične kulture v Kranju, ki se strokovno ubada z radijskimi zvezami, torej enim od najzanimivejših načinov medsebojnega komuniciranja na velike razdalje.

Za vse mlade, pa tudi starejše nadobudneže bo verjetno najbolj zanimiv podatek, da radioklub v svojih prostorih na Stritarjevi 5 prireja vsako leto začetni, in glede na zanimanje tudi nadaljevalni konstruktorski tečaj za učence sedmih in osmih razredov osnovnih, pa tudi prvih letnikov srednjih šol.

Kogar zanima elektrotehnika in mikroelektronika, bo spoznal elektrotehniške elemente, njihovo medsebojno odvisnost in delovanje, to bodo prvi koraki v dojemanju procesa v srcu mikroračunalnika.

Potrudili se bomo, da vam bo ob našem strokovnem vodstvu uspelo samostojno sestaviti in preizkusiti

izdelek, za katerega se boste odločili med tečajem. Verjemite, vsa stvar bo tudi delovala.

Tisti, ki jih zanimajo radijske zveze pa se lahko vpišejo v tečaje za radioamaterje —operatorje za delo na ultrakratkovalovnih in kratkovalovnih radijskih postajah.

Ti so prirejeni interesom in sposobnostim tečajnikov, zato v njih lahko vsakdo najde zanimiva področja, ki ga bodo pritegnila ali kot rečemo radioamaterji — zasvojila.

Tečaji se delijo na radiooperatorске razrede in sicer:

E razred — za govorne zveze na UKV radijski postaji

D razred — za telegrafске in govorne zveze na UKV radijski postaji

C razred — za telegrafске in govorne zveze na KV radijski postaji

Z manjšimi dopolnitvami programa za C razred, lahko hkrati delate

izpit tudi za E in D razred. Znanje telegrafije in obvladovanje radijskega prometa bo fantom (pa tudi dekletom) na služenju vojaškega roka zelo koristilo, kajti radioamaterski kadri so v JLA iskani in cenjeni, dobre operatorje pa predlagajo celo za inštruktorje pri radijskih zvezah.

Vsi, ki se zanimate za radioamaterske dejavnosti lahko dobite željene podatke vsak ponedeljek in petek od 17. do 20. ure v radioklubu ISKRA, Stritarjeva 5 (nad samopostrežno restavracijo) v Kranju, kjer se lahko s plačilom simbolične članarine tudi včlanite, pa ne samo fantje, tudi dekleta ste vabljeni. Dokažite enakopravnost tudi na polju elektrotehnike in telekomunikacij.

Upravni odbor Radiokluba
Iskra

Zmagali šahisti Iskre

Na desetem srečanju med šahisti Iskre in JLA so ponovno zmagali šahisti Iskre. Končni izid je bil 28 : 22. Dvojbo so odločili šahisti na prvih desetih deskah, kjer je bil rezultat 8 : 2 za Iskro. Posamezniki pa so se odrezali takole:

Najboljši šahisti na prvih desetih deskah so prikazali zelo atraktiven šah. Sorazmerno hitro so sklenili premirje Jelč z Žarakom in Jack s Petrovičem in Lah s Štribarjem. Sorazmerno lahko delo sta imela Krivec in Srebrnič proti Djuriču in Bočevskemu. Mnogo več težav je imel Mikac, da si je končno priboril kvaliteto več in premagal nasprotnika Goluboviča. Butala že po tradiciji zelo dobro igra na dvobojih in muskoraj nikoli ne uide točka. Tokrat je bil poraženec Ilič. Še Galletu je po zelo razburjivi partiji uspelo osvojiti točko. Najdalj je trajal dvojbo med mojstrom Šiferjem in Mijatovićem. Mijatović je bil zelo trdoživ in si je Šifer težko priboril minimalno materialno prednost, ki jo je vedno bolj povečeval in končno zmagal. Nastopila je tudi šahistka Polovina, ki je efektno premagala svojega nasprotnika.

Kmalu se bo pričelo sindikalno moštveno prvenstvo Ljubljane. Vse, ki bi radi igrali na tem prvenstvu, tako moštva, kot posameznike obveščamo, da se prijavi svojim referentom za šah ali za šport.

1. Jelen — Žarak 0,5 : 0,5
2. Šifer — Mijatović 1 : 0
3. Krivec — Djurič 1 : 0
4. Mikac — Golubovič 1 : 0
5. Lah — Štribar 0,5 : 0,5
6. Galle — Nikolič 1 : 0
7. Srebrnič — Bočevski 1 : 0
8. Miklaveč — Prošek 0,5 : 0,5
9. Jack — Petrovič 0,5 — 0,5
10. Butala — Ilič 1 : 0
11. Čopič — Musič 0 : 1
12. Percl — Mijatović 1 : 0
13. Troha — Micič 1 : 0
14. Brezigar — Škerlj 0 : 1
15. Špende — Damjanovski 0 : 1
16. Ugren — Kurinič 1 : 0
17. Vošpernik — Ilc 0 : 1
18. Erman — Albanez 1 : 0
19. Lakovič — Čagorovič 0 : 1
20. Čopič — Medved 1 : 0
21. Jerina — Badnjar 0,5 : 0,5
22. Černe — Šutanovac 0 : 1
23. Lazarevič — Maračanin 0,5 : 0,5
24. Lunder — Grbič 1 : 0
25. Kodrič — Rade 1 : 0
26. Bivic — Karpov 0 : 1
27. Jakše — Tica 0 : 1
28. Fon — Laban 1 : 0
29. Kodrič — Mandič 0 : 1
30. Svetec — Mitič 1 : 0
31. Fortuna — Vidjokovič 0 : 1
32. Bijelič — Perič 0 : 1
33. Kocmur — Cigoljokovič 1 : 0
34. Grčar — Micič 1 : 0
35. Zadravec — Savič 0 : 1
36. Knežević — Davti 0 : 1
37. Tomič — Novak 1 : 0
38. Rašula — Ristič 0,5 : 0,5
39. Cimerman — Sretenović 0 : 1
40. Anžur — Davti 1 : 0
41. Černe — Ličina 1 : 0
42. Hribernik — Cerovnik 1 : 0
43. Brus — Stojlovski 0 : 1
44. Žnidarčič — Djordjevič 0 : 1
45. Dolenc — Petrovič 0 : 1
46. Bavcon — Petrušič 1 : 0
47. Štimec — Stojanovič 0,5 : 0,5
48. Jereb — Bukelič 0 : 1
49. Fajon — Hodak 1 : 0
50. Polovina — Gudžulič 1 : 0

Bogdan Brezigar

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra — Industrija za elektroniko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente — Ljubljana

Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika: Miloš Pavlica, odgovorni urednik: Dušan Željznov, tehnični urednik: Janko Colnar, novinar: Mara Ovsenik.

— Ureja uredniški odbor: Alojz Boc (Kibernetika), Špela Ditttrich (Avtomatika), Stane Fleischman (Široka potrošnja), Lado Drobaž (I.C.), Kazimir Mohar (Telematika), Marko Rakušček (Avtoelektronika) — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo.

— Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23/1. telefon: 223-977

— Tisk: Casopisno podjetje PRAVICA—DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Iz tujega strokovnega tiska

Pomnilniška zmogljivost

V sedanji dobi računalnikov je zelo pomembna pomnilniška zmogljivost. Zato je zanimiva preprosta in nestrokovna primerjava med posameznimi mediji. Za enoto zmogljivosti velja ena tipkana stran, oz. 2.000 znakov na papirju formata DIN A 4. Tako ima polprevodniški pomnilnik v računalniku zmogljivost 256 kBit, kar ustreza 16 stranem A 4 formata. Magnetna plošča ima zmogljivost 35.000 strani, glasbena kaseta s trakom za dolžino 60 minut pa analognih 62.500 strani. Kapaciteta pri naslednjih medijih hitro narašča. Tako ima holografski pomnilnik že zmogljivost 10.000 MBit oziroma 630.000 strani. Optični diski premera 30 cm, ki so sicer že v razvoju pa že 20.000 MBit oziroma 1,3 milijona strani. Najuspešnejši tehnični medij je videoplošča VLP s 150.000 MBit oziroma analognimi 9,4 milijona stranmi.

Vse te tehnične iznajdbe pa ogromno zaostajajo za človeškimi možgani, ki imajo pomnilnik v obsegu 1 milijona MBit oziroma 62,5 milijona strani formata A 4.

Digitalni gramofon

Na oktobrskem velesejmu v Tokiu je Sony prikazal prenosni digitalni gramofon D 50. Velik je komaj 12,7 cm x 3,7 cm x 13,3 cm. Izhodni priključki so možni prek slušalk, aktivnega zvočnika ali pa Hi-Fi naprave.

Isti player so nato mesec dni kasneje prikazali tudi v Evropi v Kölnu. Predstavniki japonske družbe je povedal, da bodo še letos prodali v Zahodni Nemčiji 120 tisoč, v celoti po svetu pa 600 tisoč teh naprav.

Cena za digitalni prenosni gramofon je približno 1.000 DM. Predstavniki Sonya je pripomnil, da bi bila lahko cena nižja, npr. 600 DM, vendar bi se v tem primeru ne rešili ogromnih zalog klasičnih gramofonov.

Svetlobni kabli

Zelo neverjetno se sliši, vendar je res, da je optično vlakno kot prenosni medij odkril Kitajec. Dr. Charles Kuen Kao, rojen 1933. leta v Shanghaiu, je leta 1966 prvi nakazal možnost uporabe steklenih vlaken za telekomunikacije. Dr. Kao je študiral elektrotehniko na londonski univerzi, kjer je tudi doktoriral. S svetlovodnimi prevodniki se je pričel ukvarjati v razvojnih laboratorijih ITT v Veliki Britaniji, od leta 1970 do 1974 je odšel pri ITT »na počitnice« in je poučeval kot profesor na kitajski univerzi v Hong Kongu. Sedaj je znanstvenik pri ITT v ZDA in ima 25 patentov in več kot 100 objavljenih znanstvenih razprav. Kot prvi ITT-jev sodelavec je prejel leta 1982 novospregjeti naslov »ITT Executive Scientist«.

Gremo na Mars

Ameriški znanstveniki se vneta pogovarjajo o načrtu, po katerem bi pristali na sosednjem Marsu s človeško posadko. Tako ugotavljajo, da je Mars po dosedanjih izsledkih najbolj privlačen planet sončnega sistema in najbolj podoben zemlji. Rdeči planet je oddaljen poprečno 300 milijonov km in ga obdaja tanko ozračje z ogljikovim dioksidom. Površina planeta ima ogromno rudnih bogastev in tudi vodo v obliki ledu. Domnevajo, da je lahko v notranjosti tudi tekoča voda.

Znanstveniki menijo, da bi načrt lahko uresničili najkasneje do leta 1992, pohiteti pa morajo zaradi bojazni, ker Sovjeti pripravljajo podoben načrt, po katerem bi obiskali Mars ob 75-letnici proslave oktobrske revolucije.

Nekdanji astronaut Brian O' Leary predlaga, da bi se najprej izkrcali na eni od obeh Marsovih lun — Phogosu ali Deimosu. To bi bila izhodiščna točka za aktivnosti na Marsu. Na Marsu bi namreč morali postaviti stalno postajo.

V primerjavi s pusto luno, ki so jo Američani že obiskali, velja Mars za paradiz.

Umiranje gozdov

Tudi na ameriškem zahodu umirajo gozdovi. Gozdarski strokovnjaki v Kaliforniji ugotavljajo, da je zlasti prizadet osrednji kalifornijski nacionalni park. V zaščitenem gozdnem področju San Bernardino, 120 km vzhodno od Los Angelesa, masovno umirajo iglavci. Drevesa imajo samo še kratke rumene iglice, razmnoževanje semen je usahnilo, prizadete pa so tudi korenine dreves. Strokovnjaki menijo, da je to vpliv ozona. Od leta 1969 so v Kaliforniji v primerjavi z ostalimi državami ZDA najstrožji predpisi glede dovoljenih količin avtomobilskih izpušnih plinov.

Toplotne črpalke

Po začetnem navdušenju pred nekako 20 leti, da bi manjkajočo toplotno energijo v domovih pridobili s toplotnimi črpalkami, so Švicarji sedaj spet sprožili akcijo, kako bi nadomestili velikanski uvoz nafte. Strokovnjaki so izračunali, da bi s črpalkami s toplotno razliko talne vode oziroma jezer in rek prihranili kar 40% celotne porabe kurilnega olja v Švici, v posameznih hišah, zlasti ob večjih vodnih virih pa bi bil ta prihranek še večji, celo do 60%.

Najnovejši izračun kaže, da je montaža toplotnih črpalk gospodarna pri naseljih, ki imajo sorazmerno kratke napeljave vode. Pri napeljavah, dolgih nekaj km pa investicija ni gospodarna zaradi prevelikih stroškov in preskromnih temperaturnih razlik, ker se voda v ceveh ohladi. Švicarji računajo, da bodo s črpalkami prihranili 3 do 4 milijone ton kurilnega olja letno.

Telefonada po egiptovski

Običajen postopek je takle: dvigneš pogovorko, zavrtiš številčnico, zaslišiš znak in že se lahko pogovarjaš s tistim na drugi strani žice. Pri telefoniranju v 12 milijonskem Kairu pa je nekoliko drugače. Zavrtiš številčnico, nato pa čakaš, zavrtiš drugič in nato dvajsetič in čakaš ter preklinjaš ali pa kličeš Alaha na pomoč. Telefon je nem dneve, tedne ali celo mesec dni in nihče se ne zmeni za to. Nenadoma pa, kot bi se zbudil, spet deluje. Ob mesecu pa pride zajeten račun za telefonske razgovore, ki jih sploh ni bilo.

Evropski poslovni ljudje zato prosijo za posebno mednarodno napeljavo, ki velja za Egiptčane 1.000 funtov, za tuje pa celo 2.300 funtov. Toda tudi mednarodna napeljava ne zagotavlja učinka. Včasih je telefon več dni mrtvev tako, da pomaga le prošnja in denar, da telefonistke preusmerijo pogovor mimo drugih central. Zgodi se, da telefonirajo s centrale češ, da ima lastnik priključka pokvarjen telefon. Telefon, ki je sicer povsem v redu, zamenjajo za istega, le drugačne barve. Z njim pa izgine za vekomaj tudi mednarodna povezava.

Zbral, prevedel in priredil Marjan Kralj

IZŽREBANI NAGRAJENCI

Do razpisanega roka smo prejeli 393 rešitev praznične nagradne križanke ob dnevu republike, izmed katerih je žreb razpisane nagrade razdelil naslednjim reševalcem.

1. Janko Vrhovec, Iskra Servis, Rožna dolina, Cesta X/6, Ljubljana
2. Mojca Jošt, Volšica 16, 64244 Podnart
3. Edo Podreka, Iskra Avtomatika, TOZD Sistemi, Stegne 15 b, Ljubljana
4. Antolič Jože, TT Kalkulacija, Iskra ERO, Savska loka 4, Kranj
5. Stane Krmelj, Iskra Kibernetika, TOZD TSD, Savska loka 4, Kranj
6. Tine Mastnak, Iskra Servis, Šmartinska 28, Ljubljana
7. Matjaž Rihar, Mariborska 139, Celje
8. Aleksander Jamnik, Iskra Telematika, TOZD RR, Ljubljanska cesta 24 a, Kranj

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se najlepše zahvaljujem vsem sodelavcem in sodelavkam TOZD TSD za lepa darila, ki mi bodo ostala v trajnem spominu na vse vas.

Vsem skupaj želim veliko nadaljnjih uspehov, zdravja in osebne sreče.

Jože Selan

Tudi v letošnji zimski sezoni lahko najamete kočo Mladost na Krvavcu. Najemnina znaša 700 din dnevno. Prijave zbira Rajko Kožar, tel: 2952.

Časopisne novice

Stekli so prvi razgovori med Iskro Delto in ljubljanskim podjetjem Intertrade. V prvi fazi bi šli v proizvodnjo osebnega računalnika Triglav, ki bi ga izdelovali v Iskri in pri tem uporabili IBM mikroprocesorje.

Pri Intertrade menijo, da je bolj perspektivna proizvodnja posameznih sklopov za računalnike, npr. tiskanege vezja, saj je povpraševanje v svetu izjemno veliko, medtem ko domači računalniki niso niti po cenah, niti po zmogljivostih zanimivi za zunanje tržišče. O tem bi se morali dogovoriti v celotni Jugoslaviji.

Ljubljanski Dnevnik

Predstavniki ŽTO Skopje in Iskre so v Skopju podpisali dogovor, da bodo na odseku od Tabanovcev do Gjevgelije in tudi na skopskem železniškem vozlišču vdelali naprave za daljinsko upravljanje prometa. Take naprave naj bi vdelali na 230 km proge. Predvidena dela naj bi stala 200 milijonov dinarjev, opravili pa bi jih v treh letih. Financiranje bo potekalo s sredstvi posojila Mednarodne banke, delno iz sklada za nerazvite kraje ter iz lastnih sredstev ŽTO Skopje. Iskra je dobila posel na mednarodni licitaciji, kjer je ponudila najbolj ugodne pogoje.

Iskra in ameriška družba American Microsystems AMI sta v oktobru podpisali pogodbo o medsebojnem odstopu pravic in dokumentacije za proizvodnjo mikroelektronskih vezij. Iskra odstopa Američanom govorno vezje za telefonski aparat, v zameno pa od njih dobi generator impulznega izbiranja za telefonski aparat. Nadalje je v pogodbi predvideno dokončanje razvoja osnovnih vezij. S kombiniranjem osnovnih rešitev bosta nastali dve dodatni vezji. Tako si bo Iskra ustvarila družino mikroelektronskih vezij za svoje telefonske aparate, ki bo zanimiva tudi za prodajo na svetovnem tržišču.

Za razvoj novih mikroelektronskih vezij bo AMI prispevala vso potrebno opremo (računalnike, programsko opremo, prostore itd.) in izdelala vsa potrebna orodja za proizvodnjo. Iskra bo poskrbela za telekomunikacijsko sistemsko znanje in strokovnjake, ki bodo izpeljali omenjeni razvoj.

Izračuni kažejo, da bo imela Iskra v tem sodelovanju pozitivni devizni učinek v vrednosti 700 tisoč dolarjev.

Iskra iz Spodnje Idrije nezadržno hiti k zastavljenim ciljem. Tako je v oktobru prvič dosegla milijon dolarjev izvoznega iztržka v enem mesecu. Iskra računa, da bo s povečanim izvozom dosegla letni cilj 12 milijonov dolarjev. To je seveda samo neposredni izvoz, s katerim ustvarja že blizu 40% dohodka, medtem ko gre skozi kooperacijo in posredni izvoz še nadaljnji delež elektromotorjev za belo tehniko. V prvih devetih mesecih je tudi povečala fizični obseg proizvodnje za 18% in tudi celotni prihodek z indeksom 231. Zaposlila je dodatno delovno silo, toda ker je v Idriji skoraj ni več, je zgradila obrat v Postojni, v katerem že dela 60 žena. V Spodnji Idriji so odpravili tudi nekaj ozkih grl, najpomembnejša naložba — žarilna peč pa je trenutno še v poskusnem obratovanju.

Primorske novice

»Pred referendumom o združitvi dveh novomeških Iskrinih organizacij ELA na Cika-vi in Bršljinke tovarne napajalnih naprav je treba povedati delavcem, da ima ELA neizkoriščen prostor v novi tovarni in slab proizvodni program, Iskra v Bršljino pa izredno dober program, kadre, nima pa prostora za nujno razširitev... tako začenja članek Dolenski list pred referendumom obeh naših organizacij in nadaljuje: »Taka je videti prednost združitve iz obeh elaboratov, pripravljenih za referendum, toda praksa zadnjih let kaže, da prav v Bršljinski Iskri referendumi »padajo« zapovrstjo. Prav zato bo potrebno zlasti v tem kolektivu dobro razložiti vse okoliščine in tudi kakšni bodo osebni dohodki po združitvi.«

Zbral in uredil Marjan Kralj